

MTK:n Bryssel Agenda syksy 2022

Maa- ja metsätalouden ajankohtaiset EU-asiat

Metsänomistajat

Sisältö

Puheenjohtajan esipuhe	4
Fit for 55 -ilmastopaketti ja RePowerEU-toimintasuunnitelma	6
Hiiliviljely	6
LULUCF	6
Taakanjako	7
Uusiutuvan energian direktiivi RED	7
RePowerEU-toimintasuunnitelma	7
Kestävä rahoitus eli taksonomia	9
Saasteettomuustoimintasuunnitelma	12
Ilmansuojelu	12
Maaperän suojelu	13
Vesien- ja merenhoito	14
Teollisuuspäästödirektiivin päivitys	15
Biodiversiteettistrategia	17
Biodiversiteettistrategia painottaa suojelua ja ennallistamista	17
Ehdotusta luonnon ennallistamista koskevaksi asetukseksi ei pidä hyväksyä sellaisenaan	19
Globaali vastuullisuus - kauppapolitiikassa tasavertainen kilpailuasetelma	21
Uusi CAP 2023	24
Maatalouden kustannuskriisi	27
Pelloilta pöytään -strategia	28
Menekinedistämishjelmat	28
EU:n koulujakelujärjestelmä	29
FOPNL ja muu kuluttajainformaatio	30
Eläinten hyvinvointi Farm to Fork - strategiassa ja toteutuksen aikataulu	31
Kasvinsuojeluaineiden kestävän käytön lainsäädäntö	33
Kasvinlisäysmateriaalit ja uudet geenitekniikat	34
Metsästrategia sekä metsien monitorointi ja raportointi	35
Maaseudun pitkän aikavälin visio EU:ssa	37
Euroopan tulevaisuuskonferenssi	39
Brysselin toimisto	41

Puheenjohtajan esipuhe

Maataloutta on viimeisen puolentoista vuoden aikana koetellut ennennäkemättömän nopea muuttuvien kustannusten nousu, johon tuottajahinnat ovat reagoineet viiveellä ja hintojen nousu kattaa vuoden 2022 kustannusten noususta vain noin puolet. Valitettavasti Suomessa ja Euroopassa nähtävä ruoka- ja energiamarkkinoiden epävakaus tulee olemaan pitkäkestoinen ilmiö. Siksi tarvitaankin mahdollisuuksia joustaa politiikan osalta poikkeuksellisen tilanteen jatkuessa.

Vuosien valmistelutyön jälkeen Suomen CAP-ohjelman hyväksyntä saatiin komissiolta elokuun viimeisenä päivänä. Maatalouspolitiikan isot linjaukset tiedetään nyt seuraavaksi 5 vuodeksi. Viljelijöillä on tukalan taloustilanteen ohessa kovasti opiskeltavaa uuden ohjelman vaateista ja mahdollisuuksista. Seuraavaksi ryhdymme valmistelemaan vuoden 2027 jälkeisen ajan linjauksia. Tästä pohdintoja kuulette lisää Brysselin toimiston 30-vuotisjuhlien seminaarissa 26.10.2022.

Metsäasioissa vyörytys Brysselistä jatkuu. Syksyn aikana Fit for 55-ilmastopakettin osana tiukennetaan uusiutuvan energian kestävyysvaatimuksia. Euroopan parlamentti ehdottaa, että metsäenergiaa ei jatkossa lueta mukaan uusiutuvaan energiaan. Ehdotus on aivan käsittämätön, kun ottaa huomioon nykyisen energiamarkkinoiden tilanteen sekä EU:n tavoitteet uusiutuvan energiatuotannon kasvattamisesta.

Lisäksi se osoittaa, ettei Brysselissä ymmärretä, miten kestäväällä metsänhoidolla saadaan aikaan sekä ympäristö- että taloudellista hyötyä.

Komission ennallistamisesityksen käsittely alkaa parlamentissa ja neuvostossa. Päättäjiltä tarvitaan uskallusta katsoa pidemmälle ja ymmärtää kokonaiskestävyyden tasapainoa. Lisäksi on tunnustettava, että jäsenmailla on suuria eroja ennallistamistarpeissa ja tarkoituksenmukaisissa toimenpiteissä. Ennallistamisesityksen vaatimat pinta-alat ja siitä aiheutuvat kustannukset ovat valtavia. Ei ole taloudellisesti kestävää, että Suomen maksettavaksi tulee 10 % koko EU:n ennallistamiskustannuksista. Lisäksi ennallistamisvaatimusten erityiskohteena olevat turvemaat tarvitaan jatkossakin aktiivisessa ruuan- ja puuntuotannossa.

Metsätalouden ymmärrys Brysselissä on vähäistä. Komissio on valinnut linjakseen metsien käytön vähentämisen, erityisesti uudistushakkuut ovat sen silmätikkuna. Esityksiä perustellaan ilmasto- ja ympäristöhyödyillä, mutta todelliset vaikutukset voivat olla päinvastaisia. Sen sijaan aktiivisella metsänhoidolla on monipuolisia hyötyjä. Uskon, että talous-, luonto- ja ilmastotavoitteet voidaan saavuttaa samanaikaisesti, kunhan eri EU-maille annetaan mahdollisuus käyttää alueelleen sopivia keinoja.

Juha Marttila
MTK:n 1. puheenjohtaja

Fit for 55 -ilmastopaketti ja RePowerEU-toimintasuunnitelma

Energia-asiantuntija Anssi Kainulainen • anssi.kainulainen@mtk.fi
+358 50 596 1541

Hiiliviljely

Komission on määrä antaa 30.11.2022 lainsäädäntöehdotus hiilen poistojen sertifiointilainsäädännöstä. Hiiliviljelyn sertifioidun pelisäännöt ovat osa tätä lainsäädäntöehdotusta. Annettava lainsäädäntö sisältää myös tekniset hiilenpoistoratkaisut.

MTK:n tavoitteet:

- Markkinaehtoisesti toimivalle hiilenpoistojen sertifiointille lainsäädäntökehys, johon useimmilla maanviljelijöillä ja metsänomistajilla on käytännössä mahdollisuus osallistua tarjoamalla sertifioituja hiilenpoiston yksiköitä markkinoille ostettavaksi.
- Sertifioiduilla hiilen poistumilla on selkeä rakenteellinen asema osana EU:n ilmasto-politiikkaa.
- Vaihdeettavien yksiköiden kansainvälinen kauppa on mahdollista.

LULUCF

LULUCF neuvoston yleisnäkemyks hyväksyttiin kesäkuussa 2022. Parlamentti äänesti täysistunnossaan omasta näkemyksestään myös kesäkuussa 2022. Kolmikanta-neuvottelut komission, neuvoston ja parlamentin välillä alkavat heti alku syksystä. MTK odottaa, että LULUCF esityksen EU:n laajuinen kunnianhimon taso noudattaa komission alkuperäisen esityksen 310Mt CO₂ tasoa, koska kaikki kolmikantaneuvottelun osapuolet omissa kannoissaan lähtevät tästä tasosta. Jäsenmaiden välinen jako yleistavoitteen jakamiseksi jäsenvaltioiden kesken on ollut neuvoston tehtävänä. Koska neuvosto ei oman yleisnäkemyksensä hyväksymisen yhteydessä tehnyt muutoksia jakotapaan, on odotettavaa, että Suomea koskevat tavoiteluvut noudattavat pitkälti alkuperäistä esitystä. MTK muistuttaa, että maankäyttösektoria koskevat tavoitteet ovat erittäin kunnianhimoisia myös Suomea koskien. Tavoitteiden saavuttamista vaikeuttaa edelleen Venäjän hyökkäyssota, joka luo painetta hyödyntää kotimaisia raaka-aineita normaalia tilannetta enemmän.

MTK:n tavoitteet:

- Suomelle ei aseteta komission pohjaesitystä ylittäviä tavoitteita.
- Sertifioiduille hiilen poistoille osoitetaan selvä, markkinaehtoisesti toimiva rooli EU:n ilmastotavoitteiden toteuttamisessa.
- LULUCF-asetuksen tulisi säilyä tavoitteiltaan selkeänä, jäsenvaltiota koskevana ilmastotilinpitojärjestelmänä.

Taakanjako

Myös taakanjakoasetuksen päivityksistä hyväksyttiin neuvotteluosapuolten näkemykset samassa aikataulussa LULUCF asetuksen kanssa. Kolmikantaneuvottelut käydään syksyn aikana. MTK on pettynyt, ettei taakanjaon BTK/asukas jakotapaan tehty olennaisia muutoksia. Suomalaiselle maataloudelle tämä tarkoittaa erittäin suurella todennäköisyydellä sitä, ettei asetettavia tavoitteita tulla saavuttamaan.

Uusiutuvan energian direktiivi RED

Uusiutuvan energian direktiivin päivityksestä neuvosto hyväksyi oman yleisnäkemyksensä 27.6.2022. Parlamentissa valiokunnat ovat muodostaneet oman näkemyksensä kesän aikana ja parlamentin täysistunnon on määrä äänestää kannastaan syyskuussa 2022. Tämän jälkeen käydään kolmikantaneuvottelut.

MTK on erittäin huolestunut direktiivin kestävyysartiklojen osalta parlamentin ympäristövaliokunnassa hyväksytyistä näkemyksistä, joiden mukaan suoraan metsästä hankittavista puun osista tuotettavaa energiaa ei voitaisi laskea uusiutuvana jäsenmaita sitoviin tavoitteisiin. Myös puun hierarkiakäyttöä eli kaskadikäyttöä koskevat kirjaukset huolestuttavat, koska niillä voi olla puumarkkinoita jäykistäviä vaikutuksia. Ympäristövaliokunnan näkemys sisälsi lisäksi näkemyksen avohakkuiden välttämisestä ja laajentaisi hyvin epäselvällä tavalla ns. no go -alueiden pinta-alaa energiapuunhankinnan ulkopuolelle. MTK:n näkemyksen mukaan näihin kohtiin on tarpeen saada parannuksia parlamentin täysistunnon yhteydessä, jotta myöhemmin käytävissä kolmikantaneuvotteluissa voitaisiin saada aikaan toimeenpanokelpoista lainsäädäntöä.

MTK muistuttaa, että Venäjän hyökkäyssodalla on pitkäkestoisia vaikutuksia Euroopan energiamarkkinoille, eikä EU:lla olisi varaa jättää mitään uusiutuvan energian lisäämisen muotoa käyttämättä. Bioenergia eri muodoissaan on EU:n merkittävin uusiutuvan energian resurssi. Näin ollen bioenergian johdonmukaiseksi edistämiseksi tulisi tehdä kaikki voitavat toimet.

RePowerEU-toimintasuunnitelma

Komission julkaisema RePowerEU-toimintasuunnitelma on keskeisin toimenpidekokonaisuus, jolla EU pyrkii parantamaan energiaomavaraisuuttaan Venäjän hyökkäyssodan seurauksena. MTK muistuttaa, että Venäjän hyökkäyssodalla on pitkäkestoisia vaikutuksia Euroopan energiamarkkinoille, eikä EU:lla olisi varaa jättää mitään uusiutuvan energian lisäämisen muotoa käyttämättä. Bioenergia eri muodoissaan on EU:n merkittävin uusiutuvan energian resurssi. Näin ollen bioenergian johdonmukaiseksi edistämiseksi tulisi tehdä kaikki voitavat toimet.

REPowerEU-toimintasuunnitelma tavoittelee mm. eurooppalaisen biokaasun tuotannon kaksinkertaistamista vuoteen 2030 mennessä. Käytännössä työtä tehtäisiin kansallisten biokaasusuunnitelmien kautta. MTK:n näkemyksen mukaan sekä tavoite, että valittu työkalu ovat oikeansuuntaisia.

RePowerEU-toimintasuunnitelma sisältää myös aurinkopaneelien asennusvelvoitteita rakennuksille ja muita toimenpiteitä, joilla EU:n energian tarjontaa kasvatettaisiin ja siten parannettaisiin energiaomavaraisuutta. MTK:n näkemyksen mukaan aurinkopaneelien asennusvelvoitteet sekoittaisivat aurinkopaneelimarkkinat, ja niillä olisi suurella todennäköisyydellä järjestelmien ja niihin liittyvän työn kustannuksia nostava vaikutus. Erityisesti aurinkosähköjärjestelmien markkina vetää jo nykyisessä markkinaehtoisessa ympäristössä erittäin hyvin. Markkinaehtoisessa asennuksessa järjestelmiä laitetaan sinne missä niillä on aito tarve. Asennusvelvoitetta parempana keinona aurinkosähkön lisäämiseksi MTK pitääkin kohdennettuja kannusteita, kuten maaseutuohjelman investointitukia maaseutuyrityksille ja maataloille.

MTK ennakoi RePowerEU-toimintasuunnitelman toimeenpanon vaatimasta rahoituksesta käytävien neuvottelujen olevan vaikeita. Rajallisten resurssien ja nousevien energiahintojen tilanteessa jokainen valtio ensisijaisesti haluaa turvata oman energian saantinsa. On myös oikeutettua kysyä, kuuluuko sellaisten jäsenmaiden, jotka ovat huolehtineet energian huoltovarmuudestaan rahoittaa huoltovarmuuden parantamista jäsenvaltioissa, jotka ovat nämä toimet laiminlyöneet menneisyydessä.

Kestävä rahoitus eli taksonomia

Johtaja Juha Ruippo • juha.ruippo@mtk.fi • +358 40 55 33 232

EU:n vihreän kehityksen ohjelman eli Green Dealin tavoittelemaa vihreää siirtymää rahoitetaan sekä EU:n monivuotisella rahoituskehityksellä sekä Next Generation EU -elpymisvälineellä. Tämän lisäksi komissiolla on monipuolisia työvälineitä perintönä edelliseltä komissiolta, mm. Euroopan strategisten investointien rahasto, InvestEU, Horisontti 2020, Verkkojen Eurooppa, navigointijärjestelmä Galileo, maanseuranta- ja valvontaohjelma Copernicus, Erasmus+, COSME-ohjelma (yritysten kilpailukykyä ja pk-yrityksiä koskeva EU:n ohjelma) Euroopan investointipankin (EIB) lisäksi.

Perinteiset koheesio-ohjelmien toteuttajat Euroopan sosiaalirahasto (ESR) ja Euroopan rakennerahasto (EAKR) ovat saaneet komission ohjeistuksessa vihreän siirtymän painotuksen ja mm. hyvin epätarkan Do-No-Harm -periaatteen ohjaamaan jäsenmaiden ohjelmia. Elpymistyökaluun liittyen on lisäksi määräaikainen Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto tukemassa muutosta.

Julkiset toimenpiteet eivät kuitenkaan riitä tarvittavan muutoksen tekemiseen, vaan tarvitaan rahoitusmarkkinoilta yksityisiä varjoja tukemaan muutosta. Kohti kestävä Eurooppaa vuoteen 2030 mennessä komissio toteaa, että kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi arvioidaan tarvittavan noin 5.000–6.000 miljardia euroa maailmanlaajuisesti. Jotta EU voi saavuttaa Pariisissa sovitut tavoitteet vuoteen 2030 mennessä, tarvitaan noin 180 miljardia euroa lisärahoitusta. Julkisia varoja on kohdennettava paremmin ja älykkäämmin kestävä kehityksen tavoitteisiin. Kaikkiin tarpeisiin ei kuitenkaan voida vastata, jollei myös yksityinen sektori siirry kestävään kehitykseen.

Yritysten investointien luokittelu (taksonomia) ja yritysten kestävyysraportointi (CSRD)

Kestävä rahoituksen asetuksen (EU) 2020/852 tavoitteena on luoda rahoitusmarkkinoille toimintaympäristö, jolla yksityistä rahaa voidaan finanssimarkkinoiden työkaluilla kohdentaa ympäristön kannalta merkittäviin investointeihin. Jotta rahoitusmarkkinoiden tuotetta voidaan markkinoida kestävyyskriteerit täyttävänä, rahoituskohteella pitää olla vähintään yhteen teemaan kriteerien mukaisesti merkittävä vaikutus (Substantial Contribution/SC) sekä muiden viiden kriteeristön osalta vähintään ei merkittävää haittaa -taso (Do No Significant Harm/DNSH).

EU on valmistellut kestävä rahoituksen luokitusjärjestelmää eli taksonomiaa ensin teknisessä asiantuntijatyöryhmässä (TEG) ja nyt kestävä rahoituksen foorumissa (Platform on sustainable finance). Komissio on valmistellut hyväksytyt asetuksen perusteella toimeenpanoasetuksia. Kesäkuun alussa 2021 komissio julkaisi TEG:n työn perusteella tehdyt ensimmäiset ilmastokriteerit. Neuvostossa kriteerit saivat hyväksynnän, vaikka 13 jäsenmaata jäi niitä vastustamaan. Maatalouden ilmastokriteerit ovat odotelleet maatalousuudistuksen viimeistelyä.

Riidanaiheeksi jäivät myös ydinvoiman ja maakaasun kestävyyttä koskevat arviot, joiden perusteella 31.12.2021 komissio esitti perusteet ydinvoiman ja maakaasun

ilmastokestävyydelle. Vaikka parlamentin ympäristövaliokunta hylkäsi komission ehdotuksen, ison salin äänestyksessä parlamentti hyväksyi 2.2.2022 ydinvoiman ja maakaasu siirtymävaiheen ratkaisuksi.

Nyt valmistelussa ovat luonnon monimuotoisuutta, kiertotaloutta, vesiresursseja ja saastumista koskevat kriteerit. Kestävän rahoituksen foorumin toimikausi on loppumassa ja foorumin työryhmät yrittävät saada esityksensä komission jatkotyöhön syksyn aikana. Maa- ja metsätalouden kriteerien valmistelussa otettiin työryhmiin mukaan lisäasiantuntijoita. Tutkijoiden kommentit olivat monessa kohtaa yhtä kriittisiä kuin MTK:n esittämä kritiikki on ollut. Komissio kannusti lopputyössä kiinnittämään erityistä huomiota kriteerien käytännön hyödynnettävyyteen ja tiedeperustaan. Foorumin esityksessä olisi hyvä huomioida kriteerien poliittinen hyväksyttävyys.

Kriteerien logiikassa on ongelmia. Ryhmien valmistelulle taustatyönä tehdyt selvitykset komissiossa lähtevät määrittelemään DNSH- ja SC-tasoa lähtökohtana, että nykyinen lainsäädäntö ja sen perusteella tehdyt päätökset eivät täytä DNSH-tasoa, vaan nyky-lainsäädäntö sallii merkittävän kestävyyshaitan aiheuttamisen. Toisaalta merkittävän positiivisen vaikutuksen saavuttaa lähtökohtaisesti vain pieni osa nykyisistä parhaista käytännöistä sektoreilla.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta foorumin tavoiteasetannan mukaiset globaalit yksiselitteiset kriteerit ovat hankalasti sovittavissa Euroopan sisälläkin. Suomen ennakko-vaikuttamisohjeessa on selkeästi tuotu esiin tarve paikallisiin oloihin soveltuvista kriteereistä.

Kriteerien valmistelussa on lähdetty siitä, että vaatimukset kohdistuvat isoihin pörssiyrityksiin (PIE-yritykset) ei-taloudellisen raportoinnin velvoitteiden kautta. Valmistelussa korostetaan koko arvoketjun vaikutusta, mutta raportoinnin aiheuttamia kustannuksia ja ongelmia suurempien yritysten tavarantoimittajille ja alihankkijoille ei arvioida, vaikka ne tuottavat merkittävän osan kestävyysisällöstä.

Esimerkiksi elintarvike- ja metsäsektorilla iso osa ilmastovaikutuksista syntyy maataloilla ja metsissä, joiden raportointi on välttämätöntä jatkossa. Direktiivi 2014/95/EU eli ns. Non-Financial Reporting direktiivi (NFRD) ollaan nyt korvaamassa Corporate Sustainability Reporting direktiivillä (CSRD). Uusi direktiivi laajentaa raportointivelvoitteiden piirissä olevien yritysten määrän moninkertaiseksi ja edellyttää koko arvoketjun vaikutusten raportointia. Lisäksi CSRD:hen ollaan kytkevässä tuotantoketjun metsäkatovapauteen ja yritysten kestävään hallinnointiin liittyvää raportointia. Rinnakkaisena valmisteluna European Financial Reporting Advisory Group EFRAG selvittää finanssialan yleisesti käyttämän ESG- eli ympäristö-, yhteiskuntavastuu- ja hyvä hallintotapakriteerien ja taksonomian kytkentää.

MTK:n tavoitteet

- MTK tukee komission perustavoitetta, jotta toimintamallien ja määrittelyjen taakse saadaan yhtenäisemmät pelisäännöt. Maa- ja metsätaloudessa on jo lähtökohtana kestävät toimintamallit ja nämä pitää ottaa huomioon.

- MTK:n tavoitteena on, että jäsenmaat ja luonnonvarojen kanssa toimivat sidosryhmät ovat mukaan kestävyyskriteereiden määrittämisessä ja indikaattoreiden sovittamisessa paikallisiin kriteereihin. Mittarivalinnalla (indikaattorit) vaikutetaan ratkaisevasti toiminnan arvioinnin loppupäätelmiin. Komission ehdotuksessa arvioinnin ja mittareiden tarkempi määrittäminen jätetään komission delegoitujen sääntöjen varaan ja neuvoston ja parlamentin rooli jää vähäiseksi prosessissa.
- Investointien luokittelu on tuonut EU-lainsäädäntöön mm. termit Significant contribution, Do-No-Significant-Harm ja Do-No-Harm sekä Close-to-Nature ja Closer-to-Nature. Monien muiden termien tapaan näiden määrittely on jätetty tekemättä ja asetuksen viittauksen olemassa olevaan lainsäädäntöön ovat unohtuneet.
- Maataloustukijärjestelmissä täydentävät ehdot pitävät huolen tuotannon kestävästä. Forest Europe -prosessissa on sovittu määritelmä kestävälle metsänhoidolle, lisäksi kansalliset ja EU-lainsäädännöt (kuten juuri vuoteen 2030 asti päätetyt RED II:n riskiperusteinen malli ja LULUCF-asetus) linjaavat kestävyttä. Myös mm. EU:n biotalousstrategiaan sekä EU:n metsästrategiaan sisältyy kestävyystarkastelua.
- Ehdotuksissa suomalaisen maatalouden kannalta erityisen vaikea kysymys on turpeen käyttö tuotannossa. Maa- ja puutarhataloudessa käyttökohteita ovat mm. kuivikekäyttö, kasvualustat ja erilaiset maanparannusaineet. kuivikekäyttöön erityisesti siipikarjatuotannossa on vaikea löytää korvikkeita. Samoin puutarhoilla sekä myös metsätaimien kasvatuksessa turpeen käyttökielto kestävän rahoituksen piirissä olevassa tuotannossa on erittäin vaikea hoitaa muilla vaihtoehtoilla.
- Komission ehdotus perustuu toiminnan ympäristökestävyyteen. Kestävässä kehityksessä on kolme ulottuvuutta: taloudellinen, ympäristöllinen ja sosiaalinen kestävyys. Komission esityksessä viitataan sosiaaliseen kestäväyyteen mm. lapsityövoiman käytön ja ILO:n sopimusten noudattamisen näkökulmasta. Kun käytetään kestävyyttä ohjaavana kriteerinä, on kaikki kolme kestävyysulottuvuutta huomioitava mittareissa ja arvioinneissa.
- Yritysten investointien ja liikevaihdon kestävyysarvointi toimintakertomuksessa ja tilintarkastuksessa edellyttää, että on olemassa EU-lainsäädäntö, josta johdetaan toiminnan kestävyyskriteerit. Esitetyt kriteerit sopivat huonosti maa- ja metsätalouden kestävyysarvointiin, kun vain harva yritys pystyy täyttämään korkean tavoitetaso kriteerit ja kriteerien analyysivaatimukset ovat kohtuuttomia maa- ja metsätalouden mikroyrityksille.
- Kestävyysarvioinnin todentamisen kustannukset ovat keskeinen järjestelmän toimivuuden mittari. Kestävän rahoituksen välineiden pitää olla käyttäjälle myös taloudellisesti kannustavia eli markkinoiden täytyy tuottaa käyttäjälle lisäarvoa ja/tai todentamisen lisäkustannusten tulee olla kohtuulliset suhteessa lisäarvoon.
- Ulkopuolisten tahojen määrittämien kriteerien ja EU-lainsäädännön vaatimusten vastaavuus pitää määrittää ekvivalenssilla, joka arvioi myönnettyjen sertifikaattien suhteen EU-lainsäädännön vaatimuksiin.

Saasteettomuustoimintasuunnitelma

Ilmansuojelu

Asiantuntija Airi Kulmala • airi.kulmala@mtk.fi • +358 400 755 454

Puhdas ilma on tärkeää terveydelle ja ympäristölle. Aloitteesta ilman laatua koskevan lainsäädännön kehittämisestä ilmoitettiin osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelman saasteettomuustavoitetta. Komissio aikoo ehdottaa vielä tänä vuonna, että EU:n ilmanlaatonormit sovitetaan paremmin yhteen WHO:n suositusten kanssa. Lisäksi se aikoo ehdottaa seurannan, mallinnuksen ja ilmanlaatusuunnitelmia koskevien säännöksiä tiukentamista sekä parantaa sääntelykehityksen yleistä täytäntöönpanokelpoisuutta. Samanaikaisesti aiotaan ottaa käyttöön tiukempia vaatimuksia ilman pilaantumisen torjumiseksi sen lähteellä, kuten esimerkiksi maataloudessa.

Ammoniakin (NH₃) osalta näyttää siltä, että EU:ssa ei saavuteta NH₃-päästöjen vähentämistavoitetta vuoteen 2030 mennessä. Kustannustehokkaimmat NH₃-päästöjen vähentämistoimet liittyvät maatalouteen (eläinten ruokinta, lannankäsittely, lannoitteiden käyttö). Päästöjä pyritään vähentämään mm. Pellolta pöytään -strategiassa mainittujen vaihtoehtoisten rehuaineiden ja innovatiivisten rehun lisäaineiden markkinoille saattamisella. Teollisuuspäästädirektiivin (IED) päivityksen avulla pyritään rajoittamaan intensiivisestä kotieläintuotannosta peräisin olevia NH₃-päästöjä. Myös lainsäädännön lisäämistarvetta arvioidaan. Lisätoimenpiteitä NH₃-päästöjen vähentämiseksi voi olla tarpeen ottaa käyttöön esimerkiksi CAP:n toimeenpanon yhteydessä tai tekemällä lannankäsittelystä pakollista.

Komission lainsäädäntöehdotuksen, johon liittyy vaikutustenarviointi, odotetaan valmistuvan vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä.

MTK:n tavoitteet

- Ilmanlaadun parantaminen on hyvä tavoite, mutta se tulee tehdä osana muuta lainsäädäntöä ilman uusia normeja ja kustannuksia. Vaihtoehtona tulee ottaa huomioon myös vapaaehtoiset toimet ja niiden taloudellinen tukeminen.
- Tavoitteiden ja toimenpiteiden asettamisessa tulee ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja jo tehdyt toimenpiteet.
- Mm. maatalouden NH₃-päästöjä koskeva tieto on puutteellista ja sitä tarvitaan lisää. Tiedon keruun tulee olla myös jatkuvaa, koska mm. ilmasto-olot muuttuvat ja käytettävä tekniikka ja eläinten ruokinta kehittyvät.

Maaperän suojelu

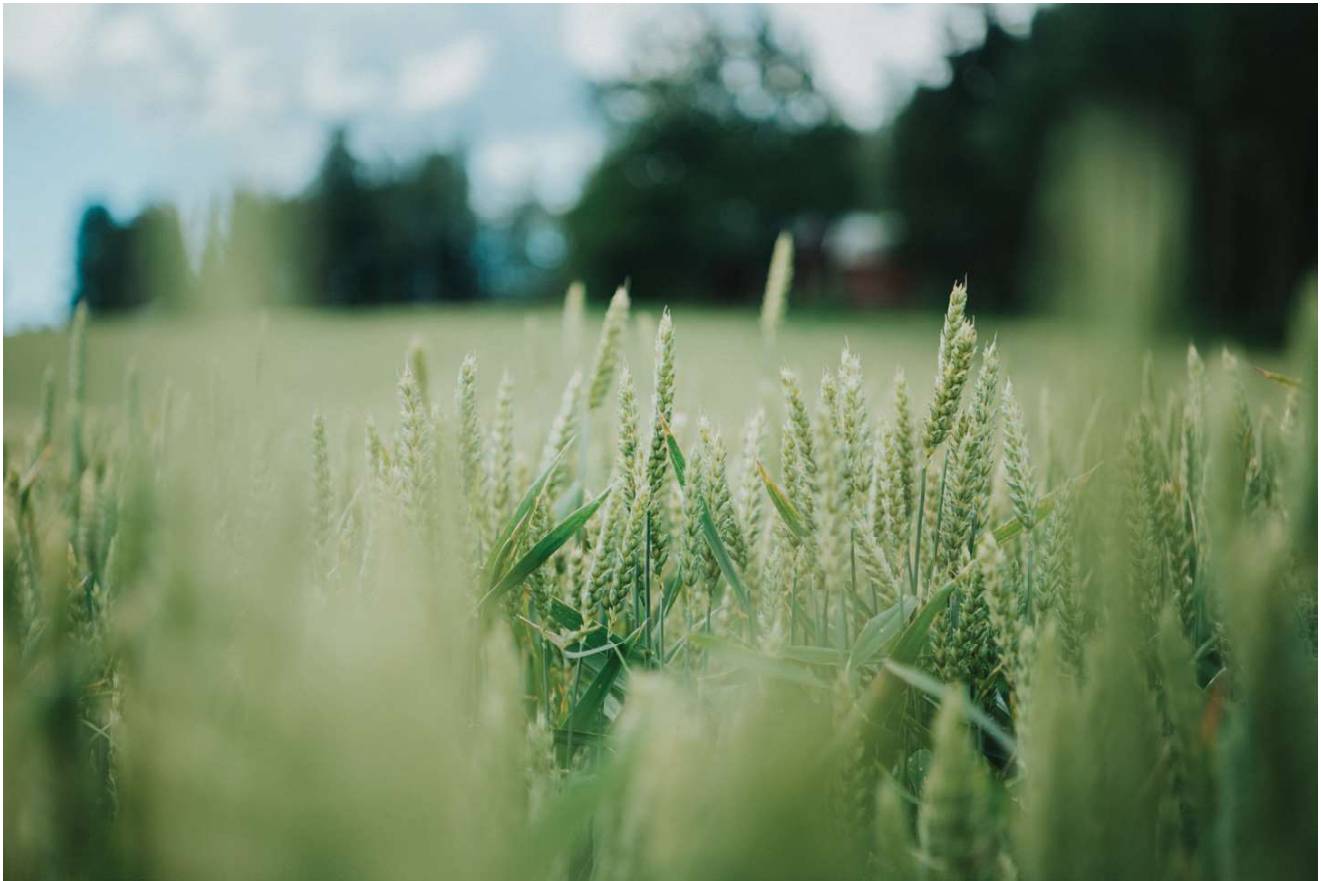
Asiantuntija Airi Kulmala • airi.kulmala@mtk.fi • +358 400 755 454

Vuoden 2021 lopulla julkaistussa ja vuoteen 2030 ulottuvassa EU:n maaperästrategiassa (Terve maaperä) määritetään visio ja tavoitteet maaperän hyvän terveyden saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä sekä konkreettisia toimenpiteitä vuoteen 2030 saakka. Strategian mukaan komissio esittää vuoteen 2023 mennessä maaperän terveyttä koskevan lainsäädäntöehdotuksen strategian tavoitteiden ja maaperän hyvän terveyden saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä. Terve maaperä on tärkeä osa ilmastomuutosta, luonnon monimuotoisuutta, elintarviketurvaa ja vesiensuojelua koskevien tavoitteiden saavuttamisessa. Maaperästrategia on yksi EU:n biodiversiteettistrategian keskeisistä toteutustavoista ja se edistää Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita.

Kestävän maaperän hoidon käyttöönottoa halutaan edistää ilmaisella maaperän testausjärjestelmällä, CAP-järjestelmän toimilla ja jakamalla parhaita käytäntöjä. Strategian mukaan harkitaan oikeudellisesti sitovien tavoitteiden ehdottamista luonnon ennallistamista koskevan lain yhteydessä kosteikkojen ja eloperäisen maaperän kuivatuksen rajoittamiseksi sekä hoidettujen ja ojitettujen turvemaiden ennallistamiseksi ilmastomuutoksen lievittämistä ja ilmastomuutokseen sopeutumista varten sekä luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi. Lisäksi on toimia mm. kaivettuihin maa-aineksiin, huonontuneen maaperän ennallistamiseen ja saastuneiden alueiden kunnostamiseen. Yhtenä tärkeänä osana strategiaa on maaperää koskevan tutkimuksen ja maaperän seurannan lisääminen sekä tarvittavien taloudellisten resurssien varmistaminen.

MTK:n tavoitteet

- Terveen maaperän merkityksen korostaminen on tärkeää, mutta asian edistämiseksi ei tarvita uutta lainsäädäntöä, vaan tavoitteet tulee ottaa huomioon muun, tarvittaessa päivitettävän, lainsäädännön yhteydessä.
- Strategiaa tulee edistää paikalliset olosuhteet huomioon ottaen siten, että turvataan ruuan tuotannon jatkuminen ja kestävä tehostaminen EU:n eri osissa.
- Maaperää koskevan säännöllisesti päivittyvän tiedon lisääminen on tärkeää. Tällä hetkellä on liian vähän tietoa mm. orgaanisten haitta-aineiden ja mikromuovien vaikutuksista maaperässä. Tietoa tarvitaan myös nykyisten toimenpiteiden vaikuttavuuden ja tarvittavien lisätoimien arvioimiseksi.

Vesien- ja merenhoito

Asiantuntija Airi Kulmala • airi.kulmala@mtk.fi • +358 400 755 454

Vesipuitedirektiivi (VPD) ja meristrategiadirektiivi (MSD) yhtenäistävät vesien ja merten suojelua EU:n jäsenvaltioissa. Käynnissä on vuosille 2022–2027 laadittujen vesienhoitosuunnitelmien ja merenhoitosuunnitelman toteutus. Suunnitelmilla on yhteys mm. EU:n ennallistamis- ja saasteettomuustavoitteisiin sekä ilmastonmuutokseen liittyviin tavoitteisiin. Merenhoitosuunnitelma kytkeytyy myös viime syksynä hyväksyttyyn päivitettyyn HELCOMin Itämeren suojelun toimenpideohjelmaan (BSAP).

Suomessa maatalouden vesienhoidon toimenpiteet ovat pitkälti ekojärjestelmän tai ympäristökorvausohjelman toimenpiteitä, jolloin suuri osa vesienhoidon rahoituksesta tulee CAP-järjestelmän kautta. Myös metsätalouteen kohdistuvien toimenpiteiden rahoitus tulee varmistaa täysimääräisesti. Merenhoidon puolella on maataloutta koskevia toimenpiteitä, joista ei myöskään niistä ei saa aiheutua lisäkustannuksia viljelijöille.

Maa- ja metsätalouden vesien- ja merenhoidon toimenpiteillä pystytään vähentämään päästöjä vesiin. Työ kuitenkin vaikeutuu ilmastonmuutoksen edetessä mm. lisääntyvistä talvisateista johtuen. On kuitenkin muistettava, että maa- ja metsätaloudesta aiheutuu aina hajakuormitusta ympäristöön, vaikka ympäristökysymyksistä huolehdittaisiin parhaalla mahdollisella tavalla. Nollapäästöisyyden sijasta tuleekin tavoitella vähäpäästöisyyttä. Jotta toimenpiteistä ja niiden vaikutuksesta saadaan hyvä kuva, tulee niiden vaikusta seurata maastomittauksin nykyistä tarkemmin. Mittaukset antavat pohjan niin vapaaehtoisten kuin lainsäädäntöön perustuvien toimenpiteiden tarpeelle ja niiden vaatimuksille.

MTK:n tavoitteet

- Vesienhoidon tavoitteisiin yltäminen ja vesistökuormitusriskin minimoiminen vaikeutuu ilmaston muuttuessa. Jatkossa ilmastonmuutos tulisi hyväksyä vesipuitedirektiivin mukaiseksi luonnonolosuhteeksi, jonka takia vesien hyvä tila ei ole kaikilta osin saavutettavissa tai saavuttamiseen kuluu entistä enemmän aikaa.
- Viljelijät ja metsänomistajat tarvitsevat korvauksen vesien- ja merenhoidon toimenpiteistä aiheutuvista kustannuksista ja tulonmenetyksistä. Rahoitus eri lähteistä on varmistettava.
- Niin vesien ja meren tilaa koskevat kuin muutkin ympäristön tilaa parantavat velvoitteet tulee asettaa siten, että taloudellinen toiminta ja ympäristötavoitteet ovat yhdistettävissä.

Teollisuuspäästödirektiivin päivitys

Asiantuntija Airi Kulmala • airi.kulmala@mtk.fi • +358 400 755 454

Kotieläinasiamies Rauli Albert • rauli.albert@mtk.fi • +32 477 331 958

EU:n komissio antoi 5.4.2022 lainsäädäntöehdotuksen teollisuuspäästödirektiivin (IED) päivittämiseksi. Ehdotuksen tavoitteena on vähentää suurista teollisuuslaitoksista ja eläinsuojista aiheutuvia päästöjä ilmaan, veteen ja maaperään sekä päästöistä johtuvia ympäristö- ja terveyshaittoja. Direktiiviehdotus on osa komission vuoden 2019 lopussa julkaisemaa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa sekä yksi keskeisistä lainsäädäntöehdotuksista, joilla pyritään kohti saasteettomuutta. MTK pitää tavoitteita hyödyllisinä, mutta näkee toteuttamishdotuksissa ongelmia.

IED:n soveltamisalaa halutaan laajentaa. Suurin muutos koskee eläinsuojia: jatkossa IED koskisi myös suuria nautatiloja ja nykyistä pienempiä sika- ja siipikarjatilajoja. Jatkossa soveltamiskynnyksen alaraja olisi 150 eläinyksikössä. Komission arvion mukaan aikaisemman 20 000 eläinsuojan sijasta direktiivi koskisi noin 185 000 eläinsuojaa.

Byrokratian vähentämiseksi ehdotuksessa on mukana eläinsuojien kevennetty lupamenettely, joka koskisi niin uusia kuin entisiäkin IED:n piirissä olevia eläinsuojia. Nykyisestä poiketen menettelyyn liittyisi yhdistämissääntö, jonka mukaan laitosten sijaitessa lähellä toisiaan ja niiden toiminnanharjoittaja on sama tai laitosten ollessa keskenään taloudellisessa tai oikeudellisessa suhteessa olevien toiminnanharjoittajien määräysvallassa, kyseiset laitokset katsotaan yhdeksi yksiköksi. Lisäksi ehdotetaan eläinsuojien lupahakemusten vähimmäissisällöstä säättämisestä. Komissiolla olisi valtuus antaa delegoitu säädös kaikkia eläinsuojia koskevista toimintasäännöistä, jotka koskevat päästörajoja, tarkkailuvaatimuksia, lannanlevityskäytäntöjä, päästöjen rajoittamistoimenpiteitä, ympäristötehokkuuden raja-arvoja sekä muita parhaan käytökel-pöisen tekniikan soveltamiseen liittyviä vaatimuksia. Lisäksi eläinsuojien kevennetyssä lupamenettelyssä säädettäisiin yleisön osallistumismahdollisuuksista ja muutoksenhakumahdollisuuksista.

Ehdotuksen mukaan komission tulisi antaa delegoitu säädös eläinsuojien toimintasäännöistä 24 kuukauden kuluessa direktiiviehdotuksen voimaantulosta ja kaikkien eläinsuojien tulisi noudattaa toimintasääntöjä 42 kuukauden kuluessa delegoidun säädöksen voimaantulosta.

MTK ei kannata näin suurta direktiivin soveltamisalan laajentamista eläinsuojien osalta vaan IED-rajoissa olisi ollut pikemminkin nostotarvetta (yli 40.000 siipikarjapaikkaa, yli 2.000 tuotantosikapaikkaa tai yli 750 emakkopaikkaa). Nykyään IED-kokoluokan sikaita tai siipikarjalaitoksia on Suomessa yhteensä noin 275. Ehdotettu 150 eläinyksikön raja nostaisi määrän noin 1.700:aan, josta lähes puolet olisi nautatiloja. Käytetyt eläinyksikkökertoimet ovat maataloustukien yhteydessä käytettäviä kertoimia, jotka eivät kuvaa eri eläinlajien pidosta syntyviä päästöjä. Lisäksi ehdotusta varten tehdyissä laskelmissa hyödyistä ja kustannuksista on paljon epätarkkuutta ja oletuksia.

Direktiivin soveltamisalan laajennus ei lisää Suomessa eläinsuojien ympäristönsuojelutasoa nykyisestä. Tarvittaessa ympäristönsuojeluvaatimuksia voidaan tarkentaa myös kansallisesti. Ehdotus lisää tarpeettomasti viljelijöiden hallinnollista taakkaa kustannuksineen. Kevennetty lupamenettely on tarpeen, jos IED:n soveltamisala laajenee. Toistaiseksi ei kuitenkaan tiedetä, mitä se lopulta käytännössä tarkoittaisi.

MTK:n tavoitteet

- IED:n soveltamisalan alarajaa tulee nostaa ehdotetusta 150 eläinyksiköstä vähintään 450 eläinyksikköön. Myös yhdistämissäännöstä tulee luopua.
- Tarkennettava ehdotuksen kustannus/hyötyanalyysiä, joka on hyvin karkea.
- Varmistettava, että käytettävissä on riittävä määrä eläinyksikkökertoimia, esimerkiksi siipikarjan osalta broilerille ja kalkkunalle ei voida käyttää samaa kerrointa.
- Muutettava termit teollisuuslaitos ja tehokasvatus, sillä ne antavat täysin väärän kuvan suomalaisesta kotieläintuotannosta.
- Säädösten otettava huomioon eri tuotantotavat ja eläinten hyvinvointivaatimukset.
- Toimintasäännöistä tulisi päättää komission täytäntöönpanopäätöksellä delegoidun säädöksen sijaan.
- Varmistettava, että syntyvä hallinnollinen lisätaakka on oikeassa suhteessa saatuun lisäarvoon.
- Kevennetyn lupamenettelyn on oltava nykyistä Suomen lupa- ja ilmoitusmenettelyä kevyempää. Varmistettava riittävän pitkät siirtymäajat.

Biodiversiteettistrategia

Lakimies Anna-Rosa Asikainen • anna-rosa.asikainen@mtk.fi • +358 40 920 9858

Biodiversiteettistrategia painottaa suojelua ja ennallistamista

Komissio julkaisi toukokuussa 2020 EU:n uuden [biodiversiteettistrategian](#) osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa (Green Deal). Uusi strategia ulottuu vuoteen 2030 asti. Strategiaa koskevat [neuvoston päätelmät](#) valmistuivat lokakuussa 2020 ja parlamentti päätti [kannastaan](#) kesäkuussa 2021.

Biodiversiteettistrategian keskiössä ovat suojeltujen alueiden lisääminen ja luonnon ennallistaminen, mutta se sisältää myös muita maa- ja metsätalouteen vaikuttavia tavoitteita. Biodiversiteettistrategia on monelta osin yhteydessä metsästrategiaan ja Pellolta pöytään -strategiaan.

Suomalaisen maa- ja metsätalouden näkökulmasta strategian merkittävimpiä kirjauksia ovat etenkin seuraavat:

- Suojellaan vähintään 30 prosenttia EU:n maa- ja vesialueista, ja siitä kolmasosa tiukasti.
- Suojellaan tiukasti kaikki EU:ssa jäljellä olevat luonnontilaiset ja vanhat metsät sekä muita merkittäviä hiilipitoisia ekosysteemejä (esim. turvemaita).
- Asetetaan oikeudellisesti sitovat EU:n luonnon ennallistamistavoitteet.
- Laaditaan luonnonläheisempiä (closer-to-nature) metsänhoitokäytäntöjä koskevia suuntaviivoja.

Komissiossa strategian toimeenpanoon on ryhdytty muun ohella valmistelemalla ehdotus luonnon ennallistamista koskevaksi asetukseksi sekä tekemällä keskeisiin käsitteisiin liittyvää määrittelytyötä.

MTK:n tavoitteet:

- Luonnon köyhtymisen pysäyttämiseen liittyvä päätavoite on kannatettava. Tapa, jolla EU:n biodiversiteettipolitiikassa suhtaudutaan maa- ja metsätalouteen sekä biotalouteen, on kuitenkin erittäin huolestuttava. Metsä- ja maatalous nähdään luonnon kannalta uhkana, vaikka ne voivat myös edistää luonnon monimuotoisuutta. Lisäksi niillä on ratkaiseva merkitys muidenkin kestävä kehityksen ja Green Dealin tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Laajasti hyvinvointia tuottavan uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käytön sekä ruoantuotannon merkitys ja positiiviset mahdollisuudet on tunnistettava paremmin.

- Maa- ja metsätalouteen kohdistuu monenlaisia tarpeita, ja näiden sektoreiden tarjoamien mahdollisuuksien realisoimiseksi tarvitaan parempaa eri politiikkojen välistä koherenssia.
- EU:lla ei ole yhteistä metsäpolitiikkaa, ja tästä lähtökohdasta on pidettävä kiinni. Yli-päättään strategian toimeenpanon tarkemman suunnittelun ja toteutuksen tulee tapah-tua jäsenmaiden tasolla kohdentamisen ja priorisoinnin, kustannustehokkuuden sekä maanomistajien oikeuksien kunnioittamisen varmistamiseksi. Jokaisen jäsenmaan on voitava omien toimivien käytäntöjensä ja kansallisten tarpeidensa perusteella valita luonnon monimuotoisuutta edistävät toimenpiteet.
- Niiden toimenpiteiden, joilla strategian tavoitteisiin pyritään, on oltava maa- ja met-sätalouden sekä maanomistajien kannalta tasapainoisia ja hyväksyttäviä. Toimeenpa-nossa on käytettävä kannustavuuteen perustuvia toimintamalleja pakottamisen sijaan. Maanomistajien oikeuksien turvaamisen sekä maa- ja metsätalouden toimintaedellytys-ten edistämisen on oltava keskeisiä tavoitteita toimenpiteitä valittaessa.
- Kestävyyden eri osa-alueiden tasapaino on turvattava siten, että strategian toimeen-pano on käytännössä myös taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä ja hyväksyttävää. Tämä edellyttää kaikkien toimeenpanoon liittyvien toimenpiteiden vaikutusten ja vaikut-tavuuden huolellista etukäteistä arvioimista ja eri toteutusvaihtoehtojen vertailua.
- Tiukasti suojeltavien metsien määrittelyssä ja luonnonläheisempien metsänhoitokäy-täntöjen suuntaviivoissa on jätettävä päätösvaltaa jäsenmaille. Metsien moninaisuu-desta johtuen EU-tasolla ei ole mielekästä päättää tarkoista raja- tai kynnsarvoista, vaan tarkempi työ on jätettävä kansallisesti tehtäväksi. Määritelmistä riippumatta suo-jelua on yksityismaiden osalta toteutettava Suomessa vapaaehtoisuuteen perustuvien menetelmin METSO- ja Helmi-ohjelmien kautta.

Ehdotusta luonnon ennallistamista koskevaksi asetukseksi ei pidä hyväksyä sellaisenaan

Biodiversiteettistrategian mukaan komissio esittää ehdotuksen oikeudellisesti sitoviksi EU:n ennallistamistavoitteiksi. Komissio julkaisi lainsäädäntöehdotuksensa ja [siihen liittyvän vaikutustenarvioinnin](#) kesäkuussa 2022. Ehdotuksen julkaisua seuraa EU:n lainsäädäntöprosessi, johon osallistuvat parlamentti ja neuvosto.

Komissio ehdottaa ennallistamista koskevaa EU-asetusta, jota sovellettaisiin jäsenmaissa automaattisesti sellaisenaan heti sen tultua voimaan. Lainsäädännön yleisenä tavoitteena on ennallistamisen kautta edesauttaa luonnon monimuotoisuuden elpymistä sekä ilmastonmuutoksen hillintää ja ilmastomuutokseen sopeutumista.

Sääntelyssä olisi kolme pääosaa: yleinen ennallistamistavoite, elinympäristökohtaiset ennallistamistavoitteet ja kansalliset ennallistamissuunnitelmat. Ennallistamista vaadittaisiin EU:n luonto- ja lintudirektiivien tarkoittamien luontotyyppien ja lajien lisäksi myös sellaisilla alueilla, joihin ei nykyisin kohdistu luonnonsuojeluoikeudellista EU-sääntelyä.

Ehdotuksen mukaan vähintään 20 prosenttia EU:n maa- ja meripinta-alasta tulisi olla ennallistamistoimien piirissä vuoteen 2030 mennessä. Vuoteen 2050 mennessä kaikkien ennallistamisen tarpeessa olevien ekosysteemien tulisi olla ennallistamistoimien piirissä. Maatalous- ja metsäympäristöissä ennallistamisella tavoiteltaisiin tiettyjen indikaattoreiden (esim. linnut, lahopuu, eri-ikäsrakenteisten metsien osuus) myönteistä kehitystä kansallisella tasolla mitattuna. Lisäksi vaadittaisiin maatalouden käytössä olevien turvemaiden ennallistamista ja vettämistä.

Uusi lainsäädäntö vaikuttaisi erittäin merkittävästi maa- ja metsätalouteen. Vaikutusten suuri mittakaava johtuisi lainsäädännön piiriin kuuluvien alueiden määrästä, tavoitteiden määrällisestä ja ajallisesta kunnianhimosta, edellä mainituista seikoista johtuvista valtaisista toimenpidetarpeista sekä niihin väistämättä liittyvistä suorista ja epäsuorista kustannuksista. Ainakaan kaikilla ennallistamistoimien piiriin kuuluvilla alueilla nykyistä toimintaa ei voitaisi jatkaa tai toimintaa olisi ainakin merkittäväällä tavalla muutettava.

Komission arvion mukaan jäsenmaiden yhteenlasketut ekosysteemien ennallistamisen kokonaiskustannukset olisivat n. 7,4 miljardia euroa vuodessa vuoteen 2050 saakka. Suomelle aiheutuvat kustannukset olisivat vuosittain n. 0,9 miljardia euroa. Jäsenmaiden joukossa Suomen kustannukset olisivat kolmanneksi suurimmat. Kustannusten vastapainoksi jäsenmaiden yhteenlasketut ekosysteemien ennallistamisen ansiosta saatavat kokonaishyödyt olisivat n. 64 miljardia euroa vuodessa vuoteen 2050 saakka. Suomelle on arvioitu tulevan jäsenmaiden joukossa toiseksi suurimmat hyödyt eli noin 9,7 miljardia euroa vuosittain.

MTK:n tavoitteet:

- Komission ehdottamaa asetusta ei tule sellaisenaan hyväksyä, vaan siihen on tehtävä huomattavia muutoksia.
- Luonnon monimuotoisuuden edistämisen – ja siten myös ennallistamisen – on eri-

tyisesti näinä epävarmoina aikoina oltava tasapainossa muiden ympäristötavoitteiden (esim. ilmasto) ja muiden yhteiskunnallisten tavoitteiden (esim. ruokaturva, energian saatavuus) kanssa. Siksi EU:n ennallistamistavoitteiden tulee olla yleistasoisia, realistisia ja jättää runsaasti kansallista liikkumavaraa. Asetus ei ole sopiva työkalu.

- Ennallistamisen on oltava vaikuttavaa ja kustannustehokasta, joten priorisointiin ja kohdentamiseen pitää kiinnittää erityistä huomiota. Komission ehdotus korostaa kustannuksista välittämättä määrää laadun sijaan, eikä siinä tunnisteta, että käytännön ennallistamistyö edellyttää kansallisia päätöksiä ja paikallisia ratkaisuja sopivien kohteiden ja toimintatapojen valitsemiseksi.
- Kansalliset päätökset toimien kohdentamisesta ja ennallistamisen toteuttamisen tavoista ovat edellytys sille, että omaisuudensuoja ja ennallistamistoiminnan laaja hyväksyttävyys pystytään varmistamaan. Kansallisten ennallistamissuunnitelmien prosessin on oltava sellainen, että päätösvalta suunnitelman sisällöstä (mitä, missä, milloin ja miten ennallistetaan) on todella jäsenmaalla, ei komissiolla. Ennallistamista on yksityismaiden osalta toteutettava Suomessa vapaaehtoisuuteen perustuvien menetelmien Helmi-ohjelman kautta.
- Komissio ehdottaa, että tuntemattomassa tilassa olevat luontoarvot tulkitaan heikentyneiksi. Tämä ei ole hyväksyttävää, sillä ennallistamisen pitää perustua todelliseen tarpeeseen.
- Vastuunjaon on oltava reilua jäsenmaiden, elinkeinojen ja sektoreiden (esim. maa- ja metsätalous vs. muut) ja kansalaisryhmien (esim. maanomistajat vs. muut) kesken.
- Jos EU asettaa tavoitteita ja velvoitteita, sen on myös järjestettävä niiden toteuttamiseen tarvittava rahoitus. Komission ajatus CAP:n merkittävästä roolista rahoituslähteenä ei ole toimiva, koska CAP-rahoitus on tarkoitettu aktiivisen ruoan- ja raaka-ainetuotannon tukemiseen. Biodiversiteettitavoitteiden toteuttamiseksi voisi olla tarvetta erilliselle rahoitusvälineelle.
- Kestävässä maa- ja metsätaloustaloudessa olevaa turvemaata ei pidä luokitella kategorisesti ennallistamisen tarpeessa olevaksi, vaikka se on alkuperäiseen luonnontilaan verrattuna usein muuttunut. Hyvätuottoisilla ohutturpeisilla viljelymailla ja puuntuotoskyvyltään hyvissä ojitettujen turvemaiden metsissä tulee jatkossakin pystyä harjoittamaan kestävä ruoan-, rehun- ja puuntuotantoa.
- Pyrkimys vahvistaa komission vallankäyttöä tulee ilmi artiklasta, jonka mukaan komissiolle olisi mahdollisuus antaa delegoituja säädöksiä useista eri asioista. Tätä ei pidä sallia.
- Kaikkien ehdotusten vaikutukset on arvioitava perusteellisesti luotettavaan tietoon perustuen ottamalla huomioon sekä välilliset että suorat vaikutukset. Tähän mennessä kustannusten ja hyötyjen määrittäminen vaikuttaa perustuvan karkeisiin oletuksiin ja keskimääräisyyksiin, ja etenkin hyötyjen osalta tarkastelu vaikuttaa olevan varsin teoreettista. Suomessa on käynnistettävä viipymättä kansallisten vaikutustenarviointien tekeminen.

Globaali vastuullisuus - kauppapolitiikassa tasavertainen kilpailuasetelma

Johtaja Juha Ruippo • juha.ruippo@mtk.fi • +358 40 5533 232

Kauppapolitiikan tehtävä on taata tasavertainen kilpailutilanne (level playing field) sisämarkkinoilla. Geopolitiikka ja pandemia ovat muuttaneet kauppapolitiikan toimintaympäristöä. EU:n strategista autonomiaa korostava kauppapolitiikka vastaa mm. pandemian esiin nostamaan toimitusketjujen haavoittuvaisuuteen ja estää, etteivät muut käytä hyväksi EU:n avoimuutta.

WTO-perusohjauksen lisäksi iso osa EU:n kaupasta katetaan laajalla kauppasopimusverkostolla. Viimeisimpänä neuvottelutulos saatiin aikaan Uuden-Seelannin kanssa. Sopimusten ulkopuolella ovat isoista kumppaneista vain USA, Kiina, Intia ja Venäjä.

EU on kiinnittänyt huomiota kauppasopimusten toimeenpanoon ja erityisesti pk-yritysten osaamisen parantamiseen, jotta sopimuksista saataisiin kaikki hyöty irti. Yrityksille on neuvonnan ja suoran ilmoituskanavan lisäksi tarjolla Access2Market-työkalu selvittämään mahdollisen vientikohteen tullien ja maahantulovaatimuksien yksityiskohtia.

Suorat kahdenväliset neuvottelut ovat tie syventää monenkeskisiä kaupankäynnin puitteita. Esimerkiksi Kanadan kanssa tehdyssä CETA-sopimuksessa oli kirjauksia eläinten hyvinvointikeskusteluista. Nyt Uuden-Seelannin kanssa neuvotellussa sopimuksessa on sisällöllisiä kirjauksia eläinten hyvinvoinnista samoin kuin muistakin EU:n Pellolta pöytään -strategian keskeisistä tavoitteista.

Kahdenväliset sopimukset ovat mahdollisuus, mutta myös hidaste muutokseen. Nyt mm. kestävä kehityksen uudet teemat on neuvoteltava uudelleen kahdenvälisiin sopimuksiin lisäehtoina EU:n sisämarkkinoille pääsyyn. Toinen vaihtoehto on edetä WTO-tasolla, missä pohjatyo edistyi kesäkuun ministerikokouksessa. Kolmas vaihtoehto on säätää erillisiä markkinoillepääsyn ehtoja, kuten hiilirajamekanismi eli hiilitullit, metsäkatovapaat tuotantoketjut tai riittävän huolellisuuden periaatteen todentamiseksi (puhutaan myös due diligence tai yritys vastuusta).

Käytännössä mm. Mercosur-maiden (Argentiina, Brasilia, Paraguay ja Uruguay) kanssa aikaansaatua neuvottelutulos pari vuotta sitten ei etene EU:n ratifiointiprosessissa, jos edellä mainituilla lisäehdoilla ei voida varmistaa Pariisin ilmastopöytäkirjaan sitoutumista. Myös luonnon monimuotoisuuskeskustelu pakottaa konkretisoimaan keinoja, joilla metsäkatoa hidastetaan EU:n elintarvikemarkkinoiden vapautumisen rinnalla.

Ranskan puheenjohtajakaudella kiirehdyttiin vaatimaan tuonnilta samoja hygieniä- ja ympäristövaatimuksia kuin EU:n omalta tuotannolta. Erityisesti Euroopan vihreän sopimuksen eli Green Dealin maataloustavoitteiden toteuttaminen vaatii WTO-yhteensopivan kauppapolitiikan tukea. Ns. mirror measures -menettely on mahdollinen ainakin, jos kysymys on kansanterveydestä. Yhteensopivuus varmasti testataan, jos EU alkaa

ohjailla lainsäädännöllä kolmansien maiden eläinlääkintää tai kasvinsuojeluaineiden käyttöä.

Typpilannoitteet tuovat elintarvikeketjun hiilitullien piiriin. Nykyisten tullien ja polkumyynnisanktioiden rinnalle typpilannoitteisiin ehdotetaan uusia hiilitulleja. Venäjän toimet ovat muuttaneet markkina-asetelmaa oleellisesti, mutta ne eivät ole vaikuttaneet ehdotuksen käsittelyyn. Järjestelmä on sisämarkkinoiden kannalta hankala, jos tuontituotteisiin, kuten vilja tai broileri, ei kohdistu samoja hiilitulleja kuin EU:n omien tuotteiden tuotantopanoksiin.

Glasgow ilmastokokouksessa EU sitoutui metsäkadon torjumiseen monien muiden maiden kanssa. Metsäkatovapaat tuotantoketjut pitäisi pystyä erottamaan markkinoilla. Asetusesityksen mukaan soijaa, naudanlihaa, palmuöljyä, kaakaota ja puuta voi tuoda EU-markkinoille vain metsäkatovapaista tuotantoketjuista.

Yritysvastuulainsäädännöllä on kaksi tavoitetta: ensinnäkin lainsäädännöllä taataan se, että yritykset eivät riko ihmisoikeuksia ja sitoutuvat työntekijöiden oikeuksiin eivätkä käytä hyväksi lapsi-, orja-, pakkotyövoimaa tai ihmiskaupan uhreja. Toinen tavoite on, että yritykset huomioivat ympäristön paremmin päätöksissään. Yritysvastuu myös sitouttaa yritykset Pariisin ilmastopöytäkirjaan 1,5 asteen tavoitteeseen hankinnoissa.

Yritysten kestävyysraportointidirektiivi (CSRD) kytkee yritysten vuosikertomukset edellä oleviin velvoitteisiin. Vaikka yleensä puhutaan suuryritysten velvoitteista, ehdotukset kytkevät raportointiin koko arvoketjun.

Koska kaikkea ei voida lainsäädännöllä ohjata, komission terveystieteiden osasto (DG SANTE) on tuonut alan toimijoille vapaaehtoisuuteen perustuvat EU:n Pellolta pöytäkirjan mukaiset vastuullisen elintarvikealan liiketoiminnan ja markkinoinnin käytännöt (code of conduct). Sääntöjen tavoitteena on sitoa sisämarkkinoilla toimijat EU:n vastuullisuustavoitteisiin, myös tuontituotteiden osalta.

MTK:n tavoitteet

WTO – MC12 jatkotyö:

- Riitojen ratkaisun tulevaisuus on samalla WTO:n tulevaisuuden kysymys.
- Maataloustuet: EU on tehnyt oman osuutensa jo monen neuvottelukierroksen edestä, mutta paineita on sisäisessä tuessa. Vientikilpailusopimuksen toimeenpanoon kiinnitettävä huomiota.
- Kestävä kehityksen ylätasoinen puite kauppapolitiikalle on tärkeä tavoite mm. Farm to Forkin toteuttamisessa.

Kahdenväliset sopimukset:

- Mercosur-neuvottelutulokset ei voi ratifioitua EU-maissa ilman metsäkatotietä ja due diligence -vaatimuksia.

- Kahdenvälisiä markkinoillepääsyn kriteerejä on pystyttävä kiristämään samaan tahtiin suhteessa Farm to Fork -tavoitteiden kanssa.
- Laaja vastuullisuus ja kestävä kehitys ovat kauppapolitiikassa syvemmälle menevien kahdenvälisen neuvottelujen ydinkysymyksiä (eläinten hyvinvointi, eläinlääkintä, torjunta-aineiden käyttö ym.).

Täydentävät kestävyyslainsäädännöt:

- **Hiilirajamekanismi** eli hiilitullit kohdistuvat rajattuun joukkoon raaka-aineita. Erityinen haaste on typpilannoitteet, joiden lisäkustannus kohdistuu EU:n omaan tuotantoon. Samalla lopputuotteet, elintarvikkeet, kilpailevat samoilla markkinoilla erilaisella kustannusrakenteella.
- **Metsäkatoasetuksen** viimeistelyssä on tärkeää kohdentaa raportointi todellisille riskialueille ja löytää jalosteissa toimiva raja raportointivelvoitteeseen. Metsien tilan heikkenemistä ei ole pystytty määrittelemään toimivaksi kokonaisuudeksi. Iso uhka on, että lainsäädäntö aiheuttaa EU:n omille toimijoille uutta raportointibyrokraatia. Samalla varsinaisen haasteen alueella olevat tuotteet jäävät tietopuutteiden takia velvoitteiden ulkopuolelle. Malliesimerkki haasteesta on siipikarjalihan tuonti, kun metsäkatovelvoitteet kohdistuvat tuotantopanoksena olevaan soijaan.
- **Yritysten vastuullisuusraportointi eli due diligence -lainsäädäntö** laajentaa perinteisen kestävän kehityksen peruspilareita ihmisoikeuksien ja työntekijöiden oikeuksien lisäksi ympäristökysymyksiin, ja painottaa Pariisin ilmastositomuksen 1,5 asteen tavoitetta.

Vapaaehtoiset hankintaketjun sitoumukset:

- Terveyspääosaston eli DG SANTEn code of conduct -sitoumukset ruokaketjussa toimijoille ovat oleellinen osa Farm to Fork -strategian toimeenpanoa, kun lainsäädännöllinen mirror measures -menettely on haastava toteuttaa.
- EU:n omille tuottajille asetettuja vaatimuksia voidaan vaatia vain markkinatoimijoiden hankintaehtojen kautta kolmasmaatuonnilta.

Uusi CAP 2023

Maatalousjohtaja Johan Åberg • johan.aberg@mtk.fi • +358 40 5233 864

Uuden maatalouspolitiikan valmistelu on loppusuoralla

Vuosien valmistelutyön jälkeen Suomi toimitti viime heinäkuussa lopullisen CAP-strategiasuunnitelmansa EU-komissiolle hyväksyttäväksi ja hyväksyntä saatiin elokuun viimeisenä päivänä. Vielä on jäljellä kansallista lainsäädäntötyötä ja hallituksen esitykset uusista maatalouspolitiikan laeista annetaan eduskunnalle syyskuun aikana. Lisäksi työstetään syksyn aikana toimeenpanoon tarvittavia valtioneuvoston asetuksia. Lainsäädäntötyön aikana tulee päätettäväksi monia yksityiskohtia, mutta tulevan politiikan isot linjaukset ovat komission hyväksymisen myötä selvillä.

Pitkän valmisteluprosessin aikana, joka alkoi jo vuonna 2017, moni asia on aktiivisella edunvalvonnalla saatu Suomen kannalta paremmaksi. Uuteen maatalouspolitiikkaan ei ole esim. tulossa leikkauksia tukien rahoitukseen tai tilakohtaisia tukikattoja. Kyntökieltoa ei ole tulossa eikä turvemaiden viljelyä käytännössä juurikaan rajoiteta. Tuotantosi-donnaisia tukia voidaan myös jatkossa maksaa nykyisessä laajuudessa.

Tukijärjestelmiin tulee toki muutoksia, kuten aina uudistusten yhteydessä. Tukijärjestelmän rakenne pysyy kuitenkin pääosin ennallaan ja tuet maksetaan jatkossakin valtaosin tuotanto- ja tulotukina. Iso ja osittain pelätty reformi muuttui lopuksi enemmän hienosäädöksi, eikä vihreäksi vallankumoukseksi. Maatalousyrittäjien omat valinnat tulevat toki vaikuttavat entistä enemmän tilakohtaisiin tukikertymiin, kun suurempi osa

rahasta jaetaan viljelijöille vapaaehtoisten toimenpiteiden kautta. Tämä on ollut kehityssuunta jo koko 2000-luvulla.

Kesän neuvotteluissa Suomen ja EU-komission välillä sovittiin vielä tietyistä muutoksista verrattuna Suomen alkuperäiseen esitykseen. Neuvottelujen aikana keskusteltiin perusteellisesti etenkin hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista (ns. GAEC-vaatimukset). Nämä vaatimukset täytyy jokaisen viljelijän täyttää tukien saamisen perusedellytyksenä. Uusi mahdollisuus johon GAEC:t kuuluvat, korvaa nykyisen täydentävien ehtojen järjestelmän vuodesta 2023 alkaen.

Täysin uusia GAEC-vaatimuksia Suomessa ovat turvemaiden suojele (GAEC 2), talviaikainen vähimmäismaanpeite (GAEC 6) ja viljelykierto (GAEC 7). Turvemaiden suojele tarkoittaa käytännössä, että uusille raivioille tulee pysyvä nurmivaatimus. Vastaava vaatimus asetetaan ehdollisuudessa myös muille uusille raivioille kuin turvemaille. Lisäksi vuodesta 2025 alkaen otetaan käyttöön neljä uutta vaatimusta turvemaata olevalle maatalousmaalle. Maa-aineksen nostaminen ja kasvuston polttaminen turvepelloilla kielletään, samoin uusien avo-ojien kaivaminen. Myös turvepelloilla olevien pysyvien nurmien kyntämistä rajoitetaan vuodesta 2025 alkaen siten, että niitä voi kyntää vain kerran neljässä vuodessa. Mikäli nurmea tarvitsee uusia talvituhojen takia, kyntäminen on kuitenkin sallittua useammin.

Talviaikaisen vähimmäismaanpeitteen vaatimus (GAEC 6) on 33 % viljelijän peltoalasta. Alkuperäinen esitys oli 30 %. Kasvipeitteeksi hyväksytään myös muokkaamattoman sängin ja kevennetyn muokkauksen alat sekä tiettyjen viljelykasvien alat, joiden pinnalla on sadonkorjuusta jäänyttä kasvijätettä.

Viljelykierron vaatimusta (GAEC 7) toteutetaan kaikissa EU:n jäsenvaltioissa viljelyn monipuolistamisen sijaan tai sen lisäksi. Suomi suunnitteli alun perin koko maahan viljelyn monipuolistamisen vaatimusta. Suomessa viljelykierto toteutetaan siten, että viljelijän peltoalasta kasvin pitää vaihtua vuosittain 33 %:lla ja jokaisella loholla vuodesta 2025 alkaen viimeistään neljäntenä vuonna. Viljelykiertoa ei kuitenkaan tarvitse soveltaa monivuotisiin kasveihin, nurmiin ja kesantoihin eikä myöskään perunalla, sokerijuurikkaalla, sipuleilla, porkkanalla, keräkaaleilla eikä puna- ja keltajuurikkaalla. Pienet tilat sekä nurmi-, kesanto- ja palkokasvivaltaisat tilat sekä luonnonmukaista tuotantoa harjoittavat tilat vapautetaan tästä vaatimuksesta.

Ekojärjestelmät ovat uusi viljelijöille vapaaehtoinen tukijärjestelmä. Viljelijä voi valita ekojärjestelmän toimenpiteitä vuosittain 0-4 kappaletta. Ekojärjestelmän valinnaiset toimenpiteet ovat talviaikainen kasvipeite, luonnonhoitonurmet, viherlannoitusnurmet ja monimuotoisuuskasvit.

Ympäristökorvauksen osalta tehtiin myös tietyt tarkennukset mm. lisätoimenpiteisiin. Suurin muutos ympäristökorvauksessa tulee kuitenkin uuden tilakohtaisen toimenpiteen kautta, jossa esim. ei ole enää ehtona erillisten ravinnetaulukoiden noudattamista. Sen sijaan viljelijä noudattaa jatkossa ravinteiden käytössä nitraatti- ja fosforiasetusta.

Neuvotteluissa keskusteltiin myös uudelleenjakotulotuesta, jonka kautta suoria tukia siirretään isoilta tiloilta pienille ja keskisuurille tiloille. Asetuksen mukaan uudelleenja-

kotulotuki on 10 prosenttia suorien tukien kokonaismäärästä, mutta perustellusti myös pienempi osuus voi olla mahdollinen. Suomi on neuvotteluissa sopinut uudelleenjakotulotuen määräksi viisi prosenttia. Alun perin Suomi esitti uudelleenjakotukeen vain 3 prosenttia. Uudelleenjakotuki maksetaan tilojen ensimmäisille 50 hehtaarille ja tukitaso tulee olemaan noin 20 euroa/ha.

Eläinten hyvinvointikorvauksiin ja eläinten hyvinvointia parantaviin investointeihin tehtiin loppuvaiheessa joitain muutoksia. Osa näistä muutostarpeista oli tosin jo aiemminkin tiedossa. Yksi muutos nykytilanteeseen verrattuna on se, että tautiriskin vuoksi siipikarjan ulkoilutoimenpiteitä ei enää tueta. Siipikarjan olosuhteiden parantaminen on nähty Suomessa tärkeänä toimenpiteenä myös muni-ville kanoille. Komissio kuitenkin katsoi, että toimenpidettä ei voi toteuttaa virikehäkkituotannossa End of cage age –aloitteen vuoksi. Sen sijaan uusiin tuotantomuotoihin siirtymistä edistetään neuvonnalla ja maatalousinvestoinneilla siten, että investointitoimenpiteissä edistetään häkkikasvatuksesta luopumista. Eläinten hyvinvointia edistävänä investointina voidaan tukea esimerkiksi muutoksia, joissa siirrytään lattiakanaloihin. Eläinten hyvinvointia edistävien investointien rahoitusta on lisäksi nostettu 5 miljoonalla eurolla.

Mitä seuraavaksi?

MTK ei ole kaikilta osin tyytyväinen CAP-uudistuksen lopputulokseen, vaikka paljon parannuksia onkin saatu aikaan valmistelun aikana. Erityisesti MTK on vaatinut muutoksia tuotantoon sidottujen tukien sektorikohtaiseen rahoitukseen AB-alueen lehmäpalkkion ja Manner-Suomen uuhipalkkion osalta. Lisäksi MTK vaati myös lisää kannustimia öljy-, valkuais- ja erikoiskasveille. Näihin asioihin tullaan toki palaamaan tulevan ohjelmakauden aikana ja eri tukimuotojen ehtoja ja painotuksia voidaan muuttaa vuosittaisilla ohjelmamuutoksilla.

MTK on myös vaatinut räätälöityjä toimia sika- ja siipikarjatalouden jatkuvuuden turvaamiseksi. Tähän kuuluu esim. eläinten hyvinvointikorvauksen ehtojen ja korvaustasojen muokkaaminen ja muut kehittämistoimenpiteet, joilla kokonaisuutena voitaisiin parantaa näiden tuotannonalojen toimintaympäristöä. Tämä valmistelutyö on tälläkin hetkellä meneillään.

Yksi kritiikin kohde on jo vuosia ollut luopumistuen poistuminen ja sukupolvenvaihdoksia edistävien korvaavien työkalujen puute maatalouspolitiikassa. Valmistelun aikana tähän kysymykseen ei ole löytynyt tuottajajärjestöjä tyydyttävää ratkaisua, joten työ jatkuu tältä osin edelleen.

MTK on lisäksi esittänyt huolensa ympäristötoimenpiteiden alueellisen kohdentamisen puutteesta, kun ilmasto- ja ympäristöhaasteet ja -tarpeet selkeästi ovat erilaisia eri puolilla maata. Myös tuotannon hyvin erilainen kehittyminen maan sisällä on kasvava ongelma, johon olisi löydettävä ratkaisuja. Maatalouspolitiikan yksinkertaistamisessa ei myöskään saavutettu merkittäviä parannuksia tässä uudistuksessa. Syy tähän tosin ei ole kansallinen, vaan perusongelma löytyy EU:n monimutkaisesta peruslainsäädännössä ja EU-komission halusta puuttua pienimpiinkin yksityiskohtiin kansallisessa toimeenpanossa.

Eli kansallinen CAP-ohjelma tulee varmasti elämään seuraavan ohjelmakauden aikana ja tarvittavia muutoksia tukijärjestelmiin tehtäen nykyistä joustavammin, kun maatalouden toimintaympäristö muuttuu.

Maatalouden kustannuskriisi

Tutkimuspäällikkö Juha Lappalainen • juha.lappalainen@mtk.fi • +35840 546 6675

Maataloutta on viimeisen puolentoista vuoden aikana koetellut ennennäkemättömän nopea muuttuvien kustannusten nousu, johon tuottajahinnat ovat reagoineet pahimmillaan lähes vuoden viiveellä. Olemme arvioineet kustannuskriisin vaikutuksia maatalouden Luonnonvarakeskuksen maatalouden kokonaislaskelman ja markkinamarginaalien kehityksen pohjalta.

Vuoden 2020 osalta Luke arvioi maatalouden muuttuviksi kustannuksiksi kaikkiaan noin 2,2 mrd. euroa, kone- ja rakennuskustannuksiksi hieman yli 1,5 mrd. euroa, muiksi kiinteiksi kustannuksiksi lähes 1,1 mrd. euroa sekä työkustannukseksi noin 1,4 mrd. euroa. Muuttuvissa kustannuksissa keskeisiä kustannuseriä ovat suoraan tai välillisesti energian hinnasta johtuvat kustannuserät (lannoitteet, sähkö ja polttoaineet) sekä kotieläintilojen ostorehut. Nämä olivat yhteensä noin 1,3 mrd. euron suuruinen kustannuserä vuonna 2020. Lannoitteiden valmistuksessa merkittävä kustannuserä on typpilannoitteen valmistukseen tarvittava maakaasu, jonka pörssihinta on pahimmillaan viisitoistakertaistunut Euroopassa vuoden 2021 alun vakiintuneesta hintatasosta. Kun typpilannoitteen raaka-aineena tarvittavaa ammoniakkia ei enää tuoda Suomeen Venäjältä, on maakaasun hinnannousu vaikuttanut Suomessa lannoitekustannuksen yli kaksinkertaistumiseen vuoden 2020 tasosta. Kesän 2020 alimpiin hintoihin verrattuna lannoitekauppaa käytiin syyskuun alussa noin kolminkertaisilla hinnoilla. Tarkkaa arviota koko sektorin kustannusvaikutuksesta on tällä hetkellä vaikea antaa, koska lannoitekauppaa käydään tällä hetkellä ilmeisesti valmistuseräkohtaisesti. Varovaisesti arvioiden lannoitteista aiheutuu vuositasolla noin 300 milj. euron kustannusnousu. Polttoainekustannuksen suhteellinen muutos ei ole aivan yhtä suuri, mutta euroissa mitaten kustannusnousu on lannoitteiden kustannusnousua vastaava. Myös puintiajan kohdan sääoloilla on merkittävä vaikutus koko maatalouden käyttämään polttoainemäärään.

Lannoitteet ja polttoaineet ovat kasvinviljelyn keskeiset muuttuvien kustannusten erät. Näiden lisäksi kotieläin- ja varsinkin kasvihuonetuotannossa sekä tuotteiden varastoinnissa sähkön hinnalla on keskeinen vaikutus muuttuviin kustannuksiin. Vuositasolla on vaikea antaa arviota rahallisesta muutoksesta johtuen sähkön voimakkaasta hintavaihtelusta eri vuodenaikoina (erityisesti tulevan talven poikkeuksellisuuden takia) ja kasvihuonetuotannon mahdollisuudesta sopeuttaa tuotantoa lyhyellä aikavälillä kustannusnousun ylittäessä tuotteesta mahdollisesti saatavan hinnan. Vuonna 2020 Luke arvioi sähkön kokonaiskustannukseksi 244 milj. euroa. Jos kulutus pysyisi vuoden 2020 tasolla, niin kustannusnousua kertyisin vuodelle 2022 varovaisestikin arvioiden noin 200 milj. euron verran. Synkemmissä arvioissa luvut ovat huomattavasti suuremmat kustannusnousun ollen 250–500 milj. euroa vuoden 2023 osalta. Tällöin sähkön kokonaishinta siirtöinen nousee 22–35 snt/kWh (ALV 0 %) tasolle. Rehkustannuksen muutos puolestaan johtuu pitkälti viljan ja valkuaisrehujen hintojen noususta ja on riip-

puvainen viljan sekä öljykasvien maailmanmarkkinahintojen kehityksestä. Varovaisesti arvioiden vuoden 2020 noin 550 milj. euron rehukustannus nousee tänä vuonna noin 250 milj. euroa ja pysyy vuonna 2023 lähellä tätä tasoa.

Yhteenvedona arvioimme edellä lueteltujen muuttuvien kustannusten erien nousevan vuoden 2020 1,3 mrd. euron tasosta 1,0–1,3 mrd. euroa eli 2,3–2,5 mrd. euroon vuosille 2022–2023. Koska hinnat elintarvikeketjussa ovat reagoineet kustannusnousuun erittäin jäykästi, niin arvioimme tuottajahintojen nousun kattavan noin puolet kustannusnoususta vuonna 2022. Akuutin kustannuskriisin lisäksi tilanne aiheuttaa pidemmällä aikavälillä suuria haasteita tulevien investointien toteutukselle, jos edes halvemmilla investointikustannuksilla toteutettu tuotanto ei ole kannattavaa.

Pelloilta pöytään -strategia

Menekinedistämisohjelmat

Vientijohtaja Thimjos Ninios • thimjos.ninios@mtk.fi • +358 45 2647131

Komissio jatkaa maataloustuotteiden menekinedistämisohjelman uudistusta syksyllä 2022. Uudistamisessa on tarkoitus siirtyä kestävämpien tuotantotapojen ja tuotteiden tukemiseen Pelloilta pöytään (F2F) –strategian mukaisesti. Ukrainan tilanne on kuitenkin vaikuttanut komission valmistelun aikatauluun. Komissio pyrkii selvästi vaikuttamaan menekinedistämisohjelman sisältöön usealla eri keinolla, mm. sisällyttämällä vuoden 2023 toimenpidesuunnitelmaan muutoksia, jotka vaikuttavat menekinedistämisohjelmien tulevaisuuteen laajemminkin. On selvää, että menekinedistämispolitiikka on ensimmäinen laajempi kokonaisuus, jonka lainsäädäntöä päivitetään ja jonne em. vaikutuksia tiettyihin maataloustuotteisiin tullaan kirjaamaan. Kun menekinedistämispolitiikka koskee horisontaalisti kaikkia maataloussektoreita, kirjauksilla tulee olemaan merkittävä vaikutus seuraaviin päivitettäviin kokonaisuuksiin.

MTK:n tavoitteet

- Menekinedistämisohjelman keskeisenä tavoitteena tulee säilyä eurooppalaisen maatalouden kannattavuuden ja maataloustuotteiden kilpailukyvyn edistäminen.
- Kaikkien maataloustuotteiden tulee olla rahoituskelpoisia. Rahoituksen karsiminen esim. lihatuotteilta rajoittaa kilpailukykyä ja edistää lihan tuontia EU:n ulkopuolelta.
- Tuotteiden diskriminoinnin sijaan, kestäviä tuotantotapoja voidaan edistää kohdentamalla enenevissä määrin budjettia kestävien tuotantotapojen eduksi. Luomutuotanto ei voi olla ainoa kestäväksi luokiteltu tuotantotapa.
- Koska menekinedistämisohjelman keskeinen tavoite on edistää eurooppalaisten maataloustuotteiden kilpailukykyä, komission tulee löytää terveellisen ravitsemuksen edistämiseen kohdennettavat varat muualta.

EU:n koulujakelujärjestelmä

Maitoasiamies Marjukka Mattio • marjukka.mattio@mtk.fi • +358 50 533 8924

EU:n koulujakelujärjestelmän (hedelmät, vihannekset ja maitotuotteet) uudelleentarkastelu on käynnissä ja tarkoitus saada päätökseen vuoden 2023 loppuun mennessä. Tarkastelu on osa Pellolta pöytään -strategian kestävä ja terveellisten ruokavalioiden edistämistä. Kesällä 2022 komissio toteutti julkisen kuulemisen, johon MTK:n lisäksi Suomesta osallistuttiin ahkerasti. Kuulemisen tuloksia odotetaan saatavan syksyllä. Kesällä 2021 komissio toteutti järjestelmän kehittämistä koskien kyselyn, jolloin vastauksissa kannatusta sai kasvipohjaisten sekä täysjyväviljatuotteiden sisällyttäminen järjestelmän piiriin. Luomun osuutta haluttiin myös lisätä ja terveellisyysnäkökulman uudelleentarkastelu sai kannatusta. Vastauksissa nousi esiin myös näkökanta, että tukea ei tulisi antaa eläinperäisille tuotteille. Koulujakelujärjestelmän uudistaminen haastaa meijerituotteiden osuutta järjestelmässä.

Suomessa järjestelmää on käytetty moneen muuhun jäsenmaan verrattuna reippaasti. Nykyinen järjestelmä on sopinut hyvin tukemaan kaikille ilmaista ja ravitsevaa kouluruokaa. Koulujakelutuella on merkittävä merkitys kunnille lasten monipuolisen ravitsemuksen turvaamisessa. Tuella on merkittävä merkitys myös pienemmille alueellisille meijereille. Tarjolla voi olla jopa todellista lähimaitoa: tuotanto ja jalostus samalla paikkakunnalla kuin koulu.

Luomumaidon korkeampi tukitaso on kannustanut kuntia siirtymään luomumaidon tarjoamiseen. Tukijärjestelmällä on ollut luomua edistävä vaikutus. Luomu ei kuitenkaan ole ainoa kestävä tuotantotapa.

MTK:n tavoitteet:

- Monipuolinen tuotevalikoima koulujakelujärjestelmässä turvaa monipuolista ruokavaliota ja on osa ruokakasvatusta, terveellisten ja kasvua ja kehitystä tukevien tuotteiden valintaa ja niihin tutustumista.
- Jäljitettävyyden ja kestävyysvarmistamiseksi tuotteiden tulee olla tuotettu euroopalaisilla tai vastaavilla kriteereillä.
- Kestävä tuotanto: Euroopan pohjoisimmilla alueilla viljan viljely elintarviketeollisuuden raaka-aineeksi ei onnistu kylmien ja märkien olosuhteiden vuoksi. Sen sijaan nurmen viljely onnistuu hyvin ja samoin nurmeen perustuva maidontuotanto. Suomessa kotieläintiheys on kestävällä tasolla ja maidontuotanto perustuu nurmeen.
- Vesijalanjälki: Suomessa kotieläintuotanto on kestävää myös veden riittävyyden suhteen. Kestävyys ja ruokakulttuurin näkökulmasta on perusteltua, että maitotuotteet ovat olennainen osa järjestelmää jatkossakin.
- Kasvipohjaisille juomille tulee jakelujärjestelmässä määritellä samantyyppiset ravitsemuskriteerit kuin maitotuotteille (ei makeutettuja tai maustettuja kasvipohjaisia juomia). Suomalaisissa ravitsemussuosituksissa lapsille ja nuorille suositellaan maitotuotteita. Paikalliset ravitsemussuosituksot tulee huomioida, sillä niissä on kulttuuriset painotukset.

set huomioitu.

- Kasvipohjaisten juomien alkuperän suhteen tulee määrittää kriteerit niin, että on mahdollista suosia mahdollisimman lähellä tuotettuja tuotteita.
- Luomutuotteiden suosimisessa tulee myös huomioida lähituotanto. Toisinaan myös tarjonnan puoli voi olla rajoittava tekijä.
- Koulujakelutuen tulee olla yhdenvertainen. Kouluruoka kuuluu kaikille. Suomen koulujärjestelmään eikä kaikille ilmaiseen kouluruokailun yhteyteen soveltu koulujakelujärjestelmä, joka kohdennettaisiin vain osalle oppilaista esim. sosiaalisin perustein.
- Täysjyväviljatuotteet ovat osa monipuolista ravitsemusta.

FOPNL ja muu kuluttajainformaatio

Maitoasiamies Marjukka Mattio • marjukka.mattio@mtk.fi • +358 50 533 8924

Pelloilta pöytään -strategian tärkeä osa on ruuan kuluttajainformaation parantaminen. Paremmalla kuluttajainformaatiolla pyritään mm. tukemaan terveyttä edistävää ruokavaliota ja vähentämään ruokahävikkiä. Keskustelussa ovat Front of Pack (FOP) ravintosisältömerkinnät, alkuperämerkinnät ja eläinten hyvinvointimerkinnät. Tuotteen säilyvyydestä ja käytettävyydestä kuluttajille kertovista parasta ennen- ja viimeinen käyttöpäivämäärä- merkinnöistä ja niiden mahdollisesta yhtenäistämisestä käydään myös keskustelua.

MTK:n tavoitteet

- MTK seuraa ja ottaa aktiivisesti osaa keskusteluun EU:n yhteisistä ravintosisältömerkinnöistä pakkauksen etupuolella (FOPNL) ja mm. eläinten hyvinvointimerkinnöistä. Pakkausmerkinnöissä tulee ensisijalla olla oikeellinen, tasapuolinen ja kansanterveyttä edistäviin näkökulmiin perustuva kuluttajainformaatio. Merkinnät eivät saa olla harhaanjohtavia tai vaikeaselkoisia ja niiden tulee ohjata ja kannustaa kohti terveellisempää ruokavaliota sen sijaan että vertaillaan yksittäisiä ruoka-aineita. Merkinnöissä ja niiden pohjana käytettävässä datassa tulee ottaa huomioon pohjoismaalaisen ruokavalion hyvät erityispiirteet, esimerkiksi rikas leipäkuulttuuri ja moninaisiin kuluttajien tarpeisiin ja erikoisruokavalioihin kehitetyt maitotaloustuotteet. Kulutustottumusten ohjailussa nudging eli ”tuuppiminen” on oikea tapa, ei syylistäminen, asenteellisen tiedon kertominen tai yksittäisten elintarvikkeiden kieltäminen. Hyvä esimerkki kuluttajien positiivisesta ohjailusta Suomessa on Sydänmerkki.
- MTK on pitkään vaatinut nykyistä tarkempaa lainsäädäntöä ruuan alkuperän ilmoittamiseksi niin elintarvikepakkauksissa, irtomyynissä kuin ruokapalvelusektorilla. Alkuperävaatimusta jatketaan.
- Suomen kansallisen lainsäädännön mukaan ravintoloissa ym. tarjoilupaikoissa tarjottavan lihan alkuperä on ilmoitettava kuluttajalle kirjallisesti määräaikaisella päätöksellä, jonka voimassaoloa pidennettiin 30.4.2023 saakka. Kuluttajia tulee tiedottaa asetuksen

velvoittavuudesta ja rohkaista kyselemään ruuan alkuperästä, toisaalta tarjoilupaikkoja tulee tukea ja neuvoa asetuksen mukaisesta, oikeasta toiminnasta.

- Tavoitteena on, että EU:ssa on yhteneväinen lainsäädäntö myös ruuan alkuperän nykyistä tarkemmasta ilmoittamisesta ja laajentamisesta koskemaan uusia tuoteryhmiä ja ruokapalveluita.
- Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia jäljitettävyyden kehittämiseen sekä alkuperätiedon avaamiseen kuluttajalle asti nyky menetelmiä tehokkaammin. Tarinallistamisen ja tuotteen alkuperätiedon tuoman lisäarvon tuotteen hinnassa tulee hyödyntää myös tuottajaa.
- MTK seuraa, tuoko Pellolta pöytään -strategia menekinedistämismahdollisuuksia alkuperämerkintöihin (esim. maantieteelliset merkinnät) suomalaisille tuotteille, esimerkiksi nurmimaito tai antibiootittomuus.
- Suomi on eläinten hyvinvoinnin mallimaa, jolle pakkauksissa olevasta eläinten hyvinvointimerkistä saattaa olla hyötyä. Kuitenkin, hyvinvointimerkinnän tulee olla vapaaehtoinen, eikä siitä saa koitua kuluja tai haittaa tuottajille. Hyvinvointimerkinnän kriteerien tulee olla mitattavia, todennettavia, ja niiden tulee perustua tieteeseen. Jos merkki otetaan käyttöön, täytyy resursseja kohdentaa myös kuluttajainformaatioon ja merkin tunnetuksi tekemiseen. Samat tarpeet koskevat kaikkia mahdollisia uudistuksia missä tahansa merkinnöissä tai niiden muutoksissa.
- Tuotteen käytettävyydestä kertovat parasta ennen- ja viimeinen käyttöpäivä- merkintöjen tulee olla kuluttajille selkeitä ja yksiselitteisiä. Kaikissa merkinnöissä tulee huomioida myös saavutettavuus, eli merkintöjen tulee olla yksiselitteisiä myös kuluttajille, joilla on syystä tai toisesta haasteita tulkita tekstimuotoista tietoa.

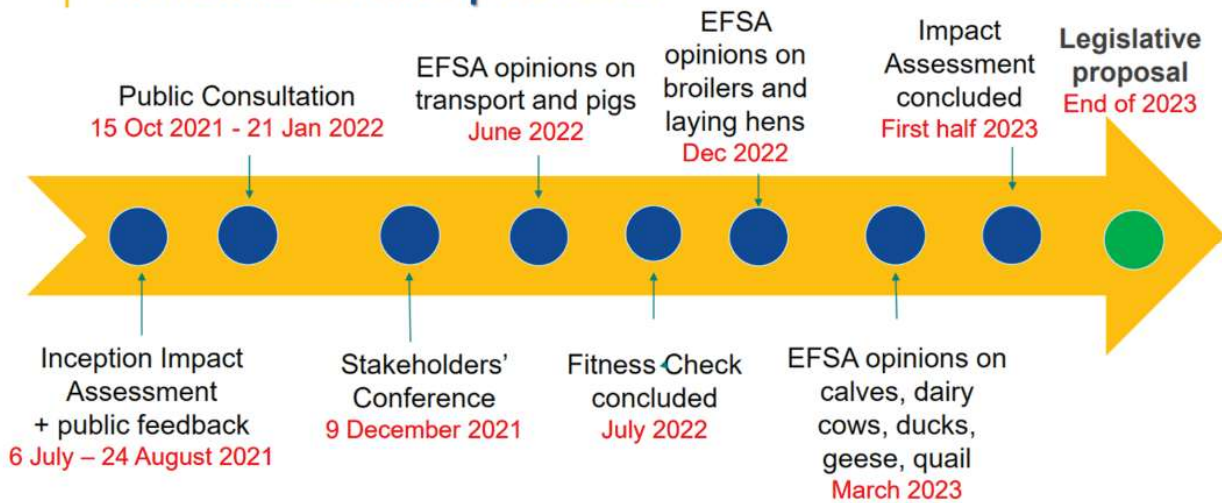
Eläinten hyvinvointi Farm to Fork - strategiassa ja toteutuksen aikataulu

Asiantuntija Leena Suojala • leena.suojala@mtk.fi • +358 40 779 2945

Pellolta pöytään -strategian linjausten mukaan EU:n eläinten hyvinvointiin liittyviä säädöksiä tullaan uudistamaan ml. eläinten kuljetuksen, kasvatuksen ja teurastuksen osalta. Lisäksi komissio pohtii EU:n laajuista hyvinvointimerkintää eläimistä saataviin tuotteisiin paremman lisäarvon saamiseksi ketjussa. Valmistelu aloitettiin olemassa olevien säädösten tarkastelulla, joka kattaa nykyisen tuotantoeläindirektiivin, direktiivit minimistandardeille munivien kanojen, broilereiden, sikojen ja vasikoiden suojelemiseksi, EU:n eläinkuljetusasetuksen ja EU:n lopetusasetuksen. Julkiset kuulemiset tapahtuvat 2021–2023, EFSA:n arvioinnit ja sosioekonomiset selvitykset valmistuvat 2023 loppuun mennessä. Tuotantoeläinten pitoon liittyy myös ehdotus häkkikasvatuksen lopettamisesta (munivat kanat, emakot ja vasikat) siirtymäajalla EU:ssa, taustalla läpimennyt kansalaisaloite End of Cage Age vuodelta 2021. Komission esitystä odotetaan vuoden 2023 loppuun mennessä.

Eläinten hyvinvoinnin lainsäädännön uudistamisen aikataulu:

Timeline of the process

[Lisäinformaatiota komissiosta säädösten uudistamisen aikataulusta ja toimenpidesuunnitelmasta.](#)

Euroopan parlamentin arviointikomitean (ANIT) suositukset eläinten suojelusta kuljetuksen aikana EU:ssa oli käsitteilyssä parlamentin täysistunnossa tammikuussa 2022. Käsitteilystä tuli linjauksia komissiolle valmisteluun koskien kuljetuskieltoa alle 4 viikon ikäisiä vieroittamattomille vasikoille ja tiineiden eläinten kuljetusten rajoittamista max 4 tuntiin viimeisellä tiineyskolmanneksella.

MTK:n tavoitteet:

- Meille tärkeitä erityispiirteitä eläinten kuljetuksessa ovat pitkät välimatkat erityisesti Pohjois-Suomessa, jossa nautatiloja on harvassa, mutta yksiköt ovat suurehkoja; pitkähköt kuljetusmatkat teurastamoihin, jotka ovat keskittyneet länsirannikolle, Pohjanmaalle ja Savoon sekä ilmaston, varsinkin talven, asettamat haasteet. Käytännön ratkaisu on laadukkaaseen kuljetuskalustoon panostaminen ja eläinkuljettajien pätevyys, osaaminen ja koulutuksesta huolehtiminen. Myös viranomaisvalvonta on luotettavaa ja toimii.

- Suomessa ei ole käytössä lainkaan ns. kokoamisasemia (collection centers), jotka ovat eläinkuljetuksen arkipäivää Keski-Euroopassa. Väliasemilla eläimet puretaan autosta, ne laitetaan yöksi ryhmäkarsinoihin, juotetaan ja mahdollisesti ruokitaan, jotta pitkien kuljetusaikojen lepoaika täyttyy. Tämä altistaa eläimet stressille, tapaturmille, loukkaantumisille ja tappeluille, myös eläintautien leviämisen väliasemat ovat otollisia paikkoja. Meillä on katsottu, että eläimen hyvinvoinnin ja terveyden kannalta on selkeästi parempi, kun purkua ja uudelleenlastausta vältetään ja kuljetus tapahtuu suoraan päätepiisteeseen, vaikka joskus Pohjois-Suomessa nautakuljetukset saattavatkin olla yli 8 h kestäviä, kun yksittäisiä teuraslehmiä joudutaan keräämään eri navetoista.

EU:n ASF –tilanne huonontunut

Huonoja eläintautiuutisia on tullut sekä Pohjois-Italiasta ja Saksasta, kun uutiset kertoivat afrikkalaista sikaruttoa (ASF) löytyneen villisioista uusilla alueilla Italiassa ja Saksassa. Tautitilanne vaikuttanee Euroopan sianlihanmarkkinaan ja vientiin unionin ulkopuolelle. Italialaisten mukaan USA ja Kanada tunnistavat alueellistamisen, jolloin vain rajoitusalueen tuotanto on vientirajoitusten piirissä. Belgia ja Tsekin tasavalta onnistuivat taannoin ASF:n kitkemisessä ja ovat nyt ASF-vapaita maita. Haasteena on rajoitusalueella villisikapopulaatioiden kontrollointi metsästyksellä ja villikojen liikkumisen rajoittaminen. Ihmisen rooli taudin leviämisessä on myös iso.

Kasvinsuojeluaineiden kestävä käytön lainsäädäntö

Kasvinviljelyasiamies Mika Virtanen • mika.virtanen@mtk.fi • +358400 544 728

Komissio julkaisi kesäkuussa 2022 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kasvinsuojeluaineiden kestävästä käytöstä. Ehdotuksessa keskeisenä tavoitteena on vähentää kemiallisten torjunta-aineiden käyttöä ja niistä aiheutuvaa riskiä, etenkin niiden, jotka sisältävät vaarallisempia tehoaineita. Lisäksi halutaan lisätä integroidun torjunnan käyttöä ja valvontaa, sekä lisätä vähemmän vaarallisten ja kemiallisille torjunta-aineille vaihtoehtoisten keinojen käyttöä tuhoojien torjunnassa.

Toisena tavoitteena on parantaa seurantatietojen saatavuutta mm. torjunta-aineiden käytöstä ja niiden käytöstä aiheutuvista riskeistä. Tarkoituksena on myös luoda mittarit asetuksen tavoitteiden edistymisen seurantaan.

Kolmantena tavoitteena on parantaa säännösten täytäntöönpanoa, soveltamista ja noudattamisen valvontaa kaikissa jäsenvaltioissa politiikan tehokkuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi.

Neljäntenä tavoitteena on edistää uutta teknologiaa, kuten täsmäviljelyä, jotta voitaisiin vähentää torjunta-aineiden kokonaiskäyttöä ja niistä aiheutuvia riskejä.

MTK korostaa, että tiukat lainsäädännöllä annetut kasvinsuojeluaineiden käytön vähentämisprosentit eivät sovellu toimialaan, jossa toimitaan luonnon ehdoilla. Esim. tuholaispaine vaihtelee vuosittain ja jos sato halutaan turvata, niin kasvinsuojeluaineita on voitava käyttää, kun tarve on. Välillä kasvinsuojelun tarve on vähäisempää.

MTK:n tavoitteet

- Asetuksen toimeenpanossa on otettava huomioon jäsenmaiden erilaiset lähtötasot nykyisen direktiivin toimeenpanossa.
- Tavoitteisiin päästään jatkossakin keskittymällä kasvinsuojeluaineiden käytöstä aiheutuvien riskien vähentämiseen, mm. käyttäjien koulutuksen kautta ja tietoisuuden lisäämisellä kasvinsuojeluaineiden turvallisesta käytöstä. Tämän lisäksi levitysvälineiden testaus on tärkeä yksittäinen ja vaikuttavuudeltaan merkittävä käytännön toimenpide, jolla päästään kohti toimintaohjelman tavoitteita.

- Kestävässä kasvinsuojelussa on monipuolisten kasvinsuojelumenetelmien lisäksi tärkeää myös riittävän laaja kasvinsuojeluainevalikoima, jotta resistenssin hallinta on mahdollista. Näin voidaan säilyttää tehoaineiden teho kasvintuhoojia vastaan, välttämällä yksittäisten tehoaineiden liiallista käyttöä.
- Toimenpiteet, joilla edistetään integroidun ja luonnonmukaisen kasvinsuojelun käytön mahdollisuuksia ovat erittäin tärkeitä. Tämä vaatii panostusta tutkimukseen mm. biologian ja uuden teknologian hyödyntämisen osalta. Muuttuvassa ilmastossa kasvintuhoojien hallinta voi vaikeutua, minkä vuoksi kaikki teknologia on hyödynnettävä.

Kasvinlisäysmateriaalit ja uudet geenitekniikat

Kasvinviljelyasiamies Mika Virtanen • mika.virtanen@mtk.fi • +358 400 544 728

Komissio julkaisi huhtikuussa 2021 taustaselvityksen nykyisen lainsäädännön uudistamisen vaihtoehtoista. DG SANTE aikoo julkaista esityksen uudeksi lisäysaineistoja koskevaksi lainsäädännöksi vuoden 2022 loppupuolella. MTK:n mielestä on tärkeää, että kasvien sertifioitujen lisäysmateriaalin tuotantoa säädellään jatkossakin nykyisen kaltaisella järjestelmällä ja lainsäädännöllä, joka kuitenkin uudistetaan vastaamaan nykyajan tarpeita. Samalla on varmistettava, että kasvilajikkeiden patentointia ei sallita ja kasvinjalostajan oikeudet pitää turvata.

MTK:n tavoitteet

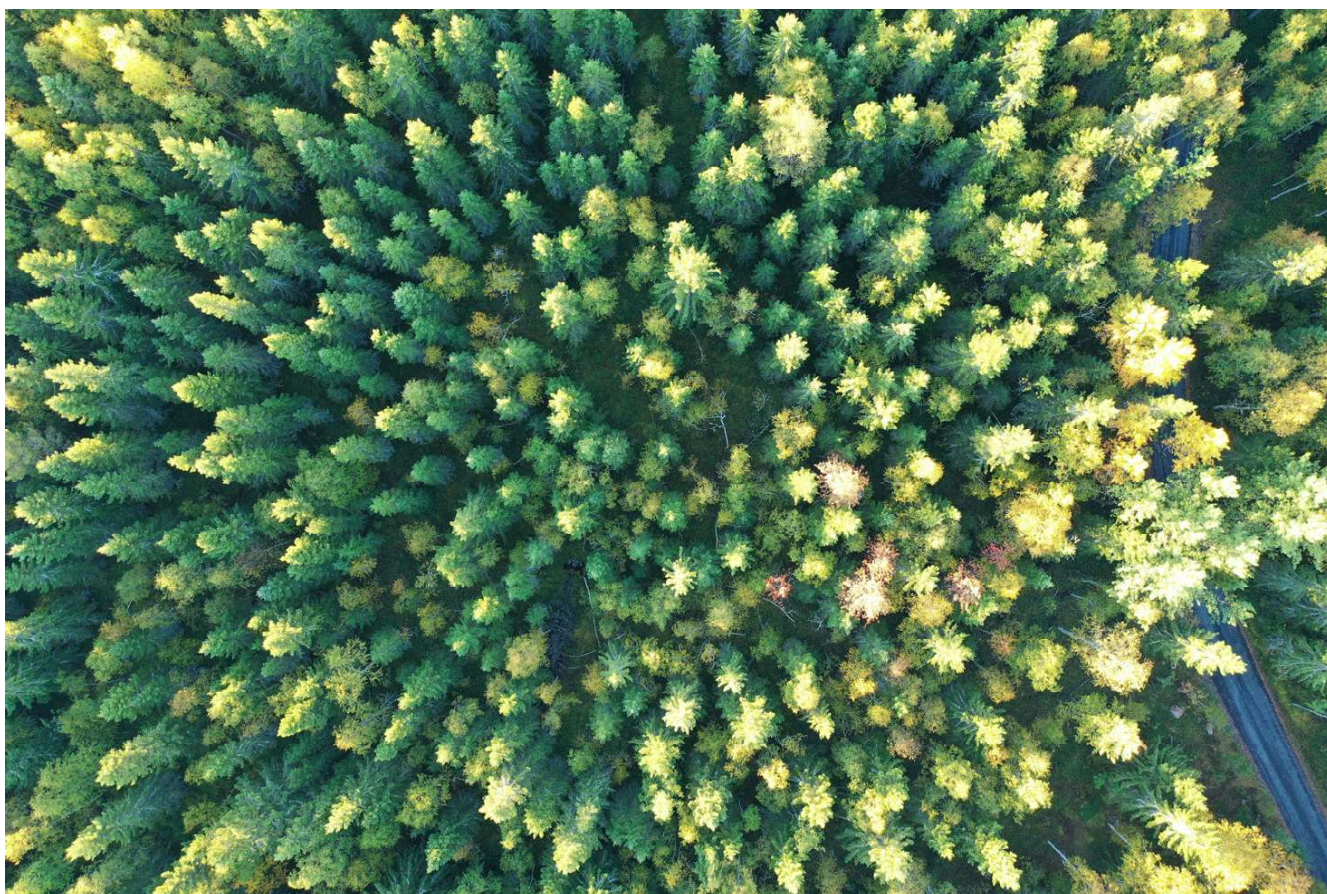
- Siemenlainsäädäntö pitää uudistaa vastaamaan nykyajan vaatimuksia.
- Metsänviljelyaineisto pidettävä jatkossakin selkeästi erillään, omana kokonaisuutena.
- Siemenlainsäädännössä voitaisiin tarvittaessa määritellä myös sallitut uudet jalostustekniikat, jotka luokitellaan geenimuuntelun ulkopuolelle.
- Lainsäädäntöä on selkiytettävä siten, että kasvinjalostajan oikeudet voidaan turvata. Biologisten prosessien ja perinteisin biologisin menetelmin jalostettujen kasvilajikkeiden patentointi tulee selkeästi kieltää

Metsästrategia sekä metsien monitorointi ja raportointi

Asiantuntija Satu-Marja Tenhiälä • satu-marja.tenhiala@mtk.fi • +358 40 508 4477

Komissio julkaisi kesällä 2021 metsästrategiansa, joka ulottuu vuoteen 2030. Strategia sisältää komission oman ohjelman/toiminnan liittyen metsiin, mikä tarkoittaa sitä, että se ei ole laintasoinen paperi. Sekä neuvosto että parlamentti julkistivat oman näkemyksensä strategiasta, mutta tämä ei sido komissiota. Metsästrategiassa painotetaan erityisesti metsien monitorointia ja raportointia, jotka halutaan saada yhdenmukaisiksi koko unionin alueella. Tästä odotetaan komissiolta lainsäädäntöä. Tsekin EU-puheenjohtajakaudella syyskuussa järjestetään metsästrategian toimeenpanosta työpaja, joka keskittyy erityisesti monitorointikysymyksiin.

Komissio aikoo muuttaa metsäasioita käsitteleviä työryhmiä. Aikaisemmin jäsenvaltioiden ja sidosryhmien edustajat työskentelivät komission kanssa neljässä erilaisessa työryhmässä. MTK oli mukana sidosryhmäkuulemisissa (Civil Dialogue Group). Ensi vuoden alusta metsätyöryhmiä tulee olemaan kaksi.

MTK:n tavoitteet:

- Seurata monitoroinnin ja raportoinnin lainsäädännön kehitystä ja vaikuttaa siihen. Suomessa metsädatan keräämisellä on pitkät ja toimivat periaatteet. Kansalliset toimintamallit on syytä säilyttää ja kunnioittaa niin läheisyysperiaatetta kuin metsänomistajien päätäntävaltaa omaisuuttaan koskevien tietojen käytöstä. Lainsäädäntöä valmisteltaessa tulee tehdä myös selkeät vaikutusarviot. Ennen lisävaatimuksia dataltaan hyville maille on varmistettava, että EU maat laajasti pääsevät datassaan samalle tasolle. On myös varmistettava, ettei EU:ssa tehdä uudelleen jo FAOn valmiiksi tekemää työtä ja turhaan lisätä byrokratiaa.
- Huomioida, ettei komissio ylitä valtuuksiaan strategian sisältöön nähden.
- Toiminnallisesti tavoitteena on päästä mukaan komission metsätyöryhmään ja vaikuttamaan jatkossakin unionin metsäpolitiikkaan myös työryhmän kautta sekä varmistaa, etteivät työryhmien muutokset heikennä metsänomistajien vaikutusmahdollisuuksia.
- Varmistaa, että valmisteilla olevat closer to nature forestry sekä kestävän metsätalouden määritelmät ovat Suomelle sopivat.

Maaseudun pitkän aikavälin visio EU:ssa

Johtaja Simo Tiainen • simo.tiainen@mtk.fi • +358 40 553 3131

Komissio antoi kesällä 2021 tiedonannon EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisiosta (COM(2021) 345 final), jolla tavoitellaan kokonaisvaltaista ja vaikuttavampaa maaseudun kehittämistä EU:ssa. Asian taustalla on nykyisen komission poliittisen ohjelman kirjaukset. Tiedonannossa käsitellään maaseutualueiden haasteita ja esitellään myös maaseutualueiden monia mahdollisuuksia. Siinä ehdotetaan maaseutusopimusta ja maaseutua koskevaa toimintasuunnitelmaa, joiden avulla EU:n maaseutualueista on tarkoitus tehdä vahvempia, verkottuneita, selviytymiskykyisiä ja vauraita. Komissio myös esittää, että EU:n politiikkoja pitäisi tarkastella erityisesti maaseutunäkökulmasta. Tavoitteena olisi tunnistaa ja ottaa paremmin huomioon komission politiikka-aloitteiden mahdolliset vaikutukset muun muassa maaseudun työllisyyteen, kasvuun ja kestäväan kehitykseen. Komissio myös kehottaa jäsenmaita harkitsemaan maaseutuvaikutusten arvioinnin periaatteen täytäntöönpanoa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Komissio järjesti kesäkuussa 2022 Rural Pact (Maaseutusopimus) -konferenssin yhdessä Euroopan parlamentin, Euroopan talous- ja sosiaalikomitean, alueiden komitean ja Euroopan maaseutuparlamentin taustatahojen kanssa. Konferenssin selkeä viesti oli se, että EU:ssa tarvitaan vahvempaa paikkaperusteista ja kokonaisvaltaisempaa maaseutupolitiikkaa, jossa maaseudun asukkaiden, yhteisöjen ja toimijoiden tarpeet on nostettava keskiöön. Komissio kannustaa eri toimijoita tekemään sitoumuksia Maaseutusopimuksen toteuttamiseksi.

Maaseutusopimuksen tarkoituksena on luoda puitteet kansallisten, alueellisten ja paikallisten hallintotasojen sekä sidosryhmien ja EU:n toimielinten väliselle yhteistyölle, tukea rahoituksen saatavuuden parantamista ja myötävaikuttaa Euroopan monimuotoisten maaseutualueiden erityistarpeiden huomioimiseen paremman tietopohjan sekä maaseutuvaikutusten arvioinnin avulla.

Suunnitelmat erityisestä maaseutuvaikutusten arvioinnista ovat viime aikoina edenneet komission sisällä. Komissio on äskettäin perustanut asiaa tukevan erityisen maaseudun seurantakeskuksen (Rural Observatory) komission sisälle. Sen sijoituspaikka on komission maatalouden pääosastolla, mutta sen on tarkoitus toimia poikkihallinnollisella tavalla komission sisällä. Kuluvana vuonna komissio aikoo pilotoida menetelmää, jolla maaseutuvaikutuksia arvioidaan. Tavoitteena on, että maaseutuvaikutusten arviointi otetaan käyttöön osana politiikan valmistelua koko komissiossa.

Neuvostossa pitkän aikavälin maaseutuvisiosta keskusteltiin vuonna 2021 Slovenian puheenjohtajuuskaudella maatalousministereiden epävirallisessa kokouksessa. Asiasta ei kuitenkaan odotuksista huolimatta annettu neuvoston päätelmiä Slovenian eikä Ranskankaan puheenjohtajuuskaudella.

Euroopan parlamentti on parhaillaan laatimassa [oma-aloitelausuntoa pitkän aikavälin maaseutuvisiosta](#). Raportoijana toimii Isabel Carvalhais (S&D, PT). Parlamentin maatalousvaliokunta äänestää asiasta lokakuussa.

MTK:n tavoitteet

- MTK pitää komission aloitetta EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisiota erinomaisena ja kannatettava asiana. On tärkeää, että maaseutualueiden merkitys ymmärretään ja että maaseutualueet nähdään aktiivisina toimijoina EU:n vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä.
- Saavutettavuus on eräs keskeisimmistä maaseutualueiden tulevaisuuteen vaikuttavista asioista. Toimivan tieverkoston ja sähköverkkojen lisäksi nopeat laajakaistayhteydet ovat perusedellytys maaseutualueiden elinvoiman, työllisyyden, yrittämisen, palvelujen saatavuuden ja maaseudulla tehtävän etätyön kannalta.
- Maaseutuvaikutusten arviointimekanismin luominen ja maaseutuvaikutusten arvioinnin sisällyttäminen EU:n lakialoitteisiin on vahvasti kannatettava asia.
- Tiedonannossa ehdotettu maaseutusopimus on vielä jokseenkin epäselvä ja hahmotumaton asia, joka kaipaa täsmennystä ja konkretisointia.
- On huomattava, että komission tiedonanto pitkän aikavälin maaseutuvisiosta ei sisällä budjettiin liittyviä ehdotuksia.

Euroopan tulevaisuuskonferenssi

Johtaja Simo Tiainen • simo.tiainen@mtk.fi • +358 40 553 3131

Ursula von der Leyen esitteli suunnitelman Euroopan tulevaisuuskonferenssin käynnistamisestä Euroopan parlamentille kesällä 2019 ennen valintaansa komission puheenjohtajaksi. Esityksen mukaan konferenssin olisi koottava kansalaisia yhteen ja annettava nuorille, kansalaisjärjestöille ja EU:n toimielimille sekä myös kansallisille parlamenteille mahdollisuus käydä keskustelua ja esittää näkemyksiään Euroopan tulevaisuudesta.

Puheenjohtaja von der Leyen ilmoitti olevansa valmis toteuttamaan sovitut asiat, tarvittaessa lainsäädäntötoimin, sekä tarvittaessa harkitsemaan EU:n perussopimusten muuttamista.

Viivästysten jälkeen tulevaisuuskonferenssia koskeva asia eteni maaliskuussa 2021, jolloin Euroopan parlamentin puhemies Sassoli, EU:n tuolloisen puheenjohtajamaa Portugalin pääministeri Costa sekä komission puheenjohtaja von der Leyen allekirjoittivat yhteisen julistuksen Euroopan tulevaisuuskonferenssin käynnistämisestä.

Tulevaisuuskonferenssi käynnistettiin Strasbourgissa keväällä 2021. Varsinaisen konferenssin lisäksi prosessiin kuului myös eri puolilla Eurooppaa järjestetyt kansalais-paneelit, joissa käsiteltiin laajasti monia eri teemoja. Konferenssin väliraportti julkaistiin syyskuussa 2021. Tulevaisuuskonferenssin päätöstilaisuus järjestettiin Strasbourgissa Eurooppa-päivänä 9.5.2022, vuosi konferenssin käynnistymisen jälkeen. Tilaisuudessa luovutettiin konferenssin [loppuraportti](#) EU:n neuvoston, Euroopan komission ja Euroopan parlamentin puheenjohtajille. Tulevaisuuskonferenssin ehdotukset sisältävät yli 320 toimenpide-ehdotusta, joista monet ovat hyvin yksityiskohtaisia. Arvioiden mukaan noin 20 tulevaisuuskonferenssin ehdotuksista ovat sellaisia, jotka edellyttäisivät EU:n perussopimusten muuttamista.

Komissio julkaisi 17.6.2022 [tiedonannon](#) konferenssin jatkotyöhön liittyen. Tiedonannossaan komissio mm. toteaa, että monet tulevaisuuskonferenssin ehdotuksista ovat jo etenemässä EU:n normaalissa lainsäädäntövalmistelussa. Komissio esittää myös, että perustettavat eurooppalaiset kansalaispaneelit osallistuisivat jatkokeskusteluun ja antaisivat suosituksia ennen tiettyjen keskeisten lainsäädäntöehdotusten antamista. Komission puheenjohtaja von der Leyenin odotetaan linjaavan asiaa tarkemmin 14.9.2022 unionin tilaa käsittelevässä puheessaan.

Eurooppa-neuvosto keskusteli kokouksessaan 23.-24.6.2022 EU:n tulevaisuuskonferenssista ja antoi asiasta tiiviit päätelmät. Eurooppa-neuvosto toteaa päätelmissään, että konferenssi on tarjonnut ainutlaatuisen tilaisuuden olla vuorovaikutuksessa EU:n kansalaisten kanssa ja että EU:n toimielinten on varmistettava kukin oman toimivaltansa puitteissa ja perussopimusten mukaisesti, että konferenssin loppuraportti johtaa tehokkaisiin jatkotoimiin. Eurooppa-neuvosto toteaa, että tähän liittyvä työ on jo aloitettu.

Euroopan parlamentti on tulevaisuuskonferenssin alusta lähtien korostanut institutionaalisia kysymyksiä. Parlamentin täysistunto hyväksyi 4.5.2022 [päättöslauselman](#), jossa todetaan, että konferenssin päätelmät edellyttävät muutoksia EU:n perussopimukseen. Parlamentin perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokuntaa (AFCO) kehoitettiin aloittamaan perussopimusten muuttamista koskevan ehdotuksen valmistelu. AFCO-valiokunnan valmistelemasta suppeasta päättöslauselmaesityksestä äänestettiin täysistunnossa 9.6.2022. Päättöslauselmassa parlamentti toteaa, että viimeaikaisten kriisien jälkeen EU:n perussopimuksia on muutettava kiireellisesti. Parlamentti haluaisi lisätä määräenemmistöpäätöksiä Eurooppa-neuvostossa ja neuvostossa erityisesti terveyden, energian, puolustuksen sekä sosiaali- ja talouspolitiikan aloilla Euroopan parlamentin toimivallan kasvattamiseksi sekä EU:n perusarvojen suojelemiseksi. Varsinaisesta AFCO-valiokunnan mietinnöstä on tarkoitus äänestää parlamentin täysistunnossa syksyn 2022 aikana. Myös Eurooppa-neuvosto käsitellee asiaa perusteellisemmin syksyn aikana.

Syksyllä 2022 järjestetään myös palautetapahtuma, jotta konferenssiin osallistuneet kansalaiset pysyvät ajan tasalla jatkotoimista ja työn jatkuvuus varmistetaan. EU:n toimielimillä on tässä tapahtumassa tilaisuus tiedottaa ja selittää, miten ne seuraavat ja arvioivat prosessin edistymistä.

MTK:n tavoitteet

- MTK on perinteisesti ollut aktiivinen EU-asioissa ja haluaa osaltaan olla vaikuttamassa myös EU:n tulevaisuuskonferenssiin ja sen pohjalta tehtäviin päätöksiin. EU:lla ja monilla sen päätöksillä on suora vaikutus suomalaisten maanviljelijöiden työhön ja toimeentuloon. Viime vuosina EU:n eri politiikkalohkojen kehittyminen vaikuttaa yhä laajemmin maaseudun elinkeinoihin Suomessa.
- MTK ei kannata EU:n perussopimusten avaamista tulevaisuuskonferenssin seurauksena. Epävarmassa maailmantilanteessa EU:n ei pidä sitoutua massiivisiin ja monivuotisiin, mahdollisesti ristiriitaisiinkin omiin sisäisiin prosesseihin. EU pystyy toimimaan riittävän tehokkaasti nykyisten perussopimusten pohjalta.
- MTK osallistuu EU:n tulevaisuutta koskevaan työhön sekä kotimaan keskusteluissa että EU-tasolla.
- MTK aikoo esitellä omia EU-linjauksiaan hyvissä ajoin ennen seuraavia EU:n parlamenttivaaleja.

Brysselin toimisto

Suomen maa- ja metsätalouden ja osuuskuntien Brysselin toimisto

edustaa MTK:ta, SLC:tä ja Osuustoimintakeskus Pellervoa Brysselissä ja koordinoi järjestöjen EU-vaikuttamista. Toimisto perustettiin Brysseliin syksyllä 1991. Juhlistimme 30-vuotista edunvalvontataivalta Brysselissä tilaisuuksissa vuoden 2021 aikana. Juhlaseminaari ja -illallinen Brysselissä järjestetään 26.10.2022. Lisätietoa: www.mtk.fi/bryssel30 sekä

Brysselin toimiston [Facebook-sivut](#)

[Bryssel-viesti](#) - MTK:n, SLC:n ja Pellervon Brysselin toimiston uutiskirje, joka kokoaa kuukausittain maa- ja metsätaloutta ja maaseutua koskevat ajankohtaiset EU-asiat. Se lähetetään EU-asioita seuraaville sidosryhmille Brysselissä ja Suomessa. Uutiskirjeen voit tilata [täällä](#) (MTK:n jäsen, tilaa uutiskirje Oiva jäsenpalvelusta)

Yhteystiedot:

Johtaja Hanna Leiponen-Syyrakki

+32 4765020704, hanna.leiponen-syyrakki@mtk.fi

Kotieläinasiamies Rauli Albert

+32 477331958, rauli.albert@mtk.fi

Assistentti Maarit Holma

+32 473933187, maarit.holma@mtk.fi

Maaseudun Tulevaisuuden Eurooppa-kirjeenvaihtaja Tapio Nurminen

tapio.nurminen@mtk.fi

Pohjoismainen metsäkoordinaattori Maria Pohjala

+32 473737038, maria.pohjala@cepf-eu.org

Harjoittelija Matti Eerola

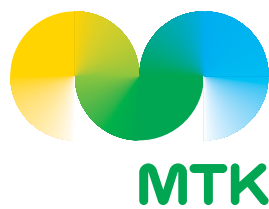
+32 471330924, matti.eerola@mtk.fi

Harjoittelija Joonatan Reunanen

+358 505908895, joonatan.reunanen@mtk.fi

Office of Finnish Agriculture, Forestry and Cooperatives

Rue de Trèves 61, B-1040 Brussels, Belgium

SLC

Pellervo
Osuustoimintakeskus